

Om EF og EØS

Fakta og argumenter til bruk i valgkampen
for RV-aktivister

Av Siri Jensen

SERVERING:

Rød Valgallianse

Postboks 211, Sentrum, 0103 Oslo 1
Gøteborggt. 8, 0566 Oslo 5. Telefon: (02) 38 42 50

Innhold:

RVs hovedstandpunkter i valgkampen	4
De viktigste argumentene for EF og EØS, og motargumenter	5
1. Nei til sag av Norge! Nei til Union	7
- Tre generelle argumenter	7
- Nei til sag av Norge. Arbeiderklassen må forsvare sjølråderetten.	10
- Planene for økonomisk union	10
- Planene for politisk union	11
- Euroopahær, felle overvåking og mur mot 3. verden	12
2. Nei til EØS-avtalen. Ja til en fornya handelsavtale	12
- Mellomstasjon	13
- Kapitalens fire friheter i bønn	13
- Forskjellen mellom EF og EØS. Thatchers vei til EF.	14
- Overnasjonalitet	14
- Samling i bønn - eller det som ikke står i avtalen	14
- Noen eksempler fra EØS-avtalen	15
- Kvinnene og de fire frihetene	18
- LOs krav til EØS- avtalen - hvordan gikk det?	18
- Miljøorganisasjonenes krav	18
3. Kommunene og EF/EØS	19
4. Folkeavstemning om EØS-avtalen. Vi krever demokrati.	20
5. RV står for handling, ikke prat.	21
6. Kampen mot EF/EØS er ikke nok.	21
Anbefalinger om mer stoff	22

Vedlegg:

Vedlegg 1: Randstat i økonomisk union?	23
Vedlegg 2: Danmark omformes	24
Vedlegg 3: Miljømanifest mot EF	25
Vedlegg 4: Naturvernforbundets EF-vedtak	26
Vedlegg 5: Hva innebærer de tre hovedalternativene...	27
Vedlegg 6: Vil Vega-samfunnet overleve om Norge blir medlem av EF?	28
Vedlegg 7: EØS - alternativ eller bakvei til EF?	31
Vedlegg 8: LOs krav til EØS - en vurdering	33

RVs hovedstandpunkter i valgkampen kan sammenfattes slik:

* RV går imot at det norske borgerskapet selger Norge til EF. EF er idag på vei til en politisk og økonomisk union, en rike, hvite menns supermakt retta mot den 3.verdens folk og miljø og mot arbeidsfolk, kvinner og ungdom i sine egne land.

* RV går mot EØS-avtalen. Avtalen er et avgjørende skritt på veien mot medlemskap og en taktikk for å omgå folkets nei og få oss inn i EF. Avtalen i seg sjøl betyr at Norge underlegger seg EFs indre marked. RV går inn for at Norge bygger videre på handelsavtalen vi idag har med EF.

* RV slår fast at både EF-medlemskap og EØS-avtale undergraver det som er igjen av lokaldemokrati og folkelig innflytelse i kommunene. Hele det økonomiske grunnlaget for kommunepolitikken endres. Folk har krav på å vite hvordan politikerne stiller seg til denne utviklinga i et kommunevalg.

* RV krever folkeavstemning om EØS-avtalen. RV mener at EØS-avtalen bryter med folkeavstemninga i 1972. Derfor har ikke Stortinget mandat til å fatte en slik beslutning. RV krever at det blir lagt opp til en omfattende demokratisk diskusjon i folket der både tilhengere og motstandere slipper til med sine synspunkter.

* RV støtter 25.september-bevegelsen. 19 årssdagen for folkeavstemninga i 72 må markeres med demonstrasjoner og aksjoner mot EF og EØS og for folkeavstemning om EØS-avtalen. RV nøyer seg ikke med å mene, RV vil ta aktivt del i arbeidet med å forberede slike markeringer og utfordre de andre Nei-partiene til å delta.

* RV ser kampen mot EF/EØS som helt nødvendig, men ikke tilstrekkelig. RV slåss også aktivt mot tilpasningspolitikken som føres i Norge idag og som kan fortsette også om vi lykkes i å holde oss utafor EF. Det eneste virkelige alternativet for folk i Norge er å ta opp kampen for et brudd med hele det kapitalistiske systemet, for et sosialistisk Norge.

I dette heftet går vi nøyere inn på argumentene på hvert av disse punktene. Vi vil også ta opp de vanligste argumentene for EF og EØS og svare på dem.

De viktigste argumentene for EF-medlemskap og EØS-avtale.

* **Norge kan ikke stå utenfor det indre marked av hensyn til norsk næringsliv og hele grunnlaget for økonomien.** Norsk næringsliv må sikres fri markedsadgang og like konkurransevilkår for å sikre arbeidsplassene. (Dette argumentet forsterkes med at Sverige blir medlem).

Svar: Norge har hatt frihandelsavtale siden 1973, som har sikret fri adgang til EF-markedet for alle våre industrivarer. Den finnes også en prinsippavtale mellom EFTA og EF om at det ikke skal bygges opp nye tollbarrierer mellom organisasjonenes medlemsland.

Sentralisering, som er poenget med det indre markedet, vil føre til at arbeidsledigheten øker om vi blir med.

12 ledende sosialøkonomer mener at en fortsatt handelsavtale vil gi Norge størst økonomisk handlefrihet. Viktor Normann som er for EF-medlemskap også har sagt klart at det ikke er noe vi må, vi har handlefrihet til å velge.

Norge har hatt 2 Nobelprisvinnere i litteratur og begge har vært mot EF.

Utdyping: Finansdepartementet har utarbeidet en rapport om virkningene av den økte konkurransen i det indre markedet. Den er skrevet av Rolf Golombek. Den trekker flere konklusjoner. For det første sier den at "i de nærmeste årene får neppe det indre marked stor betydning for hovedtyngden av den tradisjonelle norske eksportindustrien". Dette fordi produkter som aluminium, tremasse osv. omsettes på et konkurranseutsatt marked allerede.

Rapporten viser også at vi ensidig kan tilpasse oss det indre marked, hvis vi vil, og trenger ikke EØS til det. For en del industrier som er skjermet, vil markedet få store følger. Rapporten har foretatt en rangering av hvert enkelt EF og EFTA-lands "konkurranseposisjon" i forhold til de andre landa. Av 14 land som de har regna på, er Norge på sisteplass. Det betyr at vår industri som idag er skjermet, står dårlig rustet til å møte den konkurransen som kommer når Norge blir endel av det indre marked. Konsekvensen vil da bli at det er bedrifter i EØS som vil få økt markedsadgang i Norge. Dette kan nok gi billigere varer, men samtidig færre arbeidsplasser i Norge.

* **Miljøproblemene kjenner ingen grenser og trenger overnasjonale løsninger.** Regjeringer som ikke vil, må tvinges til å forbedre miljøet. En liten forbedring innafor EF teller mer for miljøet i verden enn en større forbedring i Norge. Og miljøbevisstheten vokser i EF.

Svar: Hele vitsen med EF er økt økonomisk vekst og økonomisk lønnsomhet, se vedtaket om indre marked og økningen av tungtransporten under generelle argumenter s.2.

Dessuten gjør EF og EØS det på mange områder umulig for medlemslanda å ha strengere miljøkrav uten å bli anklaget for handelsvridning, se Cassis de Dijon s.

I miljøkampen er det miljøbevegelsen på grunnplanet over hele verden og nettopp ikke bare i EF, som må gå i spissen, samarbeide og presse fram forandringer. Ved å flytte avgjørelsene til embetsmenn og storkapital i Bryssel (der blant annet de helt store innen bilindustrien står sterkt) svekkes de folkelige bevegelsenes innflytelse. Internasjonale avtaler kan inngås i andre fora enn EF, slik det faktisk har skjedd med klima-avtaler o.l. til nå.

* **Nasjonal sjølråderett er forelda.** Det er uansett internasjonal økonomi som styrer oss. Idag må kapitalen styres på internasjonalt nivå.

Svar: Problemet i Norge de siste åra har ikke vært at staten ikke har kunnet styre kapitalen. Regjeringa har bevisst gitt fra seg muligheter til å begrense kapitalens frihet gjennom vedtak om frie kapitalbevegelser inn og ut av landet, tilknytning til EMS (se avsnittet om politisk union) osv. Samtidig har den gjennomført en ekstremt stramt styrt omfordeling i kapitalens interesse. Konkret: Det hadde vært mulig for Knapp og regjeringa og bruke konsesjonsloven mot Nivis Tyre og latt staten overta Viking Askim. Hvis AP hadde villet. Med EF/EØS vil det ikke vært mulig fordi det vil være forbudt å "diskriminere" utlendinger. Slik har nasjonal sjølråderett helt praktisk betydning.

Konkret: Harmonisering av skatter og avgifter som vil følge direkte av EF-medlemskap og indirekte av EØS-avtale, vil redusere de offentlige inntektene, og gi mindre handlefrihet og økt press på helse/sosialsektoren. Uten EF/EØS kan vi sjøl bestemme hvilke varer vi vil slippe inn i landet (se cassis de dijon), vår egen distriktpolitikk, og vi kan stille krav til utenlandske entreprenører om å følge norsk tariff. (Se de enkelte avsnitta, bruk de 2 eksemplene du har lært deg best). Se også avsnittet om nasjonal sjølråderett.

Forøvrig er det riktig at nasjonal styring av kapitalen ikke er forenlig med jakten på maximalprofitt. Det er i kapitalens interesser å gi opp sjølråderetten og bruke fri flyt av kapital til å knekke arbeidsfolks rettigheter og kamp.

*** Norge må inn i EF for å påvirke framtida, eller for å slåss sammen med/være solidarisk med arbeiderklassen i EF-landa.** Det er viktig å slåss for den sosiale dimensjon i EF og demme opp for internasjonal kapital. Norge kan hjelpe til å bedre forholda i de EF-landa som ligger dårligst an. Og, vi må ikke tro at Norge er verdensmestre i alt.

Svar: Norges muligheter med trolig 3 av mer enn 76 stemmer i Ministerrådet som har lovgivende makt og der de formelle vedtaka fattes, er svært små. Stadig flere beslutninger tas med flertallsvedtak. Og hvem er Norge? Det er makta, ikke folk som "blir med i EF.

Den sosiale dimensjon, som NB! i EF bare dreier seg om forholda for folk som er i arbeid, har vært diskutert i mange år uten at det er kommet ett eneste bindende direktiv.

Kapitalens 4 friheter fører til at regjeringene og arbeidsgiverne i de ulike landa konkurrerer om å by best mulig vilkår for kapitalen. For arbeidsfolk en prosess for samling i bønn. (Se avsnittet om Samling i bønn). Sannsynligheten for å bedre forholda for de dårligst stilte er derfor langt mindre enn at det blir verre for alle. Vi tror ikke Norge er best. Men uansett på hvilket nivå vi starter går veien nedover.

Utenfor EF/EØS kan Norge tross alt være et lite eksempel på at det fortsatt går an å slåss mot kapitalens "naturlover". Ett sted der det f.eks. er lov å merke flere farlige stoffer og advare mot løsemiddelskade.

*** Norge vil bli politisk isolert om vi "sier Nei til Europa".** Europa er i forandring, blokkene erstattes av fredelig samarbeid. Norge må være med.

Svar: Europa er langt mer enn EF; Norge er endel av Europa uansett. Vi samarbeider med EF-landa om utdanning, kultur, forskning uansett.

EF er ikke en fredsorganisasjon, men en organisasjon dominert av tysk kapital som planlegger å utvikle seg til en økonomisk, politisk og militær supermakt. Tyskland - og EF står for en aggressiv økonomisk politikk bl.a. overfor Øst-Europa som skal følges opp med militært "brannkorps" for å forsvare sine interesser.

Ideen om EF som et harmonisk hele er også falsk, det er fullt av motsetninger, både mellom statene og mellom folket og makta. Unionsplanene skjerper motsetningene. Situasjonen i verden har ikke stabilisert seg og det er ingen grunn til å knytte seg til nye blokker.

*** Vi trenger en EØS-avtale fordi handelsavtalen bare omfatter industrivarer, idag trengs langt mer.**

Se vedlagte avsnitt fra De factos hefte, om antidumping, handel med tjenester og andre områder.
(VEDLEGG 7)

1. NEI TIL SALG AV NORGE! NEI TIL UNION!

TRE GENERELLE ARGUMENTER:

*** EF-medlemskap nå vil bety at Norge underlegger seg en økonomisk og politisk union, med ROMA-traktaten med de "4 frihetene" som grunnlov.**

Dette er den eneste statsdannelsen i verden med en grunnlov som utelukkende bygger på kapitalens friheter, ikke menneskenes rettigheter.

Unionen er ikke bygd opp etter demokratiske prinsipper, og den vil innebære felles militærpolitikk og mur mot 3.verden.

(se avsnittene nedenfor om økonomisk og politisk union)

Allerede i dag blir over 80% av lovene som innføres i Danmark vedtatt i Bryssel.

*** EF har ingen løsninger på de gigantiske problemene verden står overfor.**

Sult og miljøkatastrofene er ikke naturkatastrofer, de er skapt av imperialismen og den dominerende økonomiske politikken. EF betyr mer av alt det som har skapt disse katastrofene.

Formålet med EF er å styrke seg i konkurransen med USA og Japan. Dette skal først og fremst

gjøres gjennom fordelene ved stordrift. Istedenfor å produsere f.eks. strykejern av forskjellig standard ved mange ulike fabrikker over hele EF, skal de produseres med samme standardkrav ved noen helt få bedrifter der det er aller billigst å produsere. Slik skal varene bli billigere, og EF har beregnet at dette skal gi en økonomisk vekst på 4-5% pr.år. i beste fall.

Baksiden av dette er miljøproblemene og arbeidsløsheten. Både råvarer og produkter får lengre frakt. EFs egne beregninger (Task Force-rapporter) viser at dette vil øke tungtransporten innafor EF etter 1992 med 30-50% og at dette vil være mer enn miljøet kan tåle. Dette er også bakgrunnen for at Sveits og Østerrike vil beholde retten til å begrense tungtransporten gjennom Alpene i EØS-avtalen. RV krever at Norge i EFTA må gi sin støtte til Sveits og Østerrike i denne saka.

Sentraliseringa til stordrift raserer arbeidsplasser og øker arbeidsløsheten.

I vedtaket om det indre markedet sies følgende:

“Gjennomføringa av det indre marked har tre aspekter:

- først en sikring av at 12 individuelle markeder i medlemstatene blir ett stort marked med 320 mill. mennesker.
- deretter en sikring av at dette store markedet også er et ekspanderende marked, et marked i vekst.
- for det tredje en sikring av at det ekspanderende markedet blir et fleksibelt marked, hvor ressursene, det være seg mennesker eller materielle ressurser eller kapital, og investeringer strømmer til de områder som tilbyr de største økonomiske fordeler. “

Dette illustrerer hvordan selve grunntanken i EF, vekst og økonomisk lønnsomhet, strir mot miljøinteressene og mot arbeidsfolks og kvinners behov.

MILJØKRAV TIL EØS

21 miljøorganisasjoner fra EFTA-landene, deriblant Norges Naturvernforbund, Natur og Ungdom, Miljøstiftelsen Bellona og Framtiden i våre hender, så tre faremomenter ved en EØS-avtale og uttalte i mars:

- Vi er bekymret for at for at en avtale kan føre til en drastisk senkning av miljøstandarder i EFTA-landene.
- Vi frykter at en avtale vil minske mulighetene for sterke og uavhengige nasjonale initiativ for å beskytte miljøet.
- Vi er bekymret for at etablerte nasjonale demokratiske strukturer og mulighetene for folkelig deltakelse i viktige miljø-avgjørelser vil bli svekket.

EFTA-organisasjonenes krav

Krav 1

En EØS-avtale må inneholde varige unntak for høyere nasjonale standarder for helse, sikkerhet og miljø. Vi kan ikke akseptere at EFTA-land blir tvunget til å gi opp høyere krav. Unntakene må ikke uthules av Cassis de Dijon prinsippet, EFs prinsipp om at en vare som er godkjent i et land, automatisk er godkjent i alle land.

Status

Prinsippet om varige unntak er ikke innfridd. EFTA får beholde strengere standarder nå.

det gjelder gjødsel som inneholder kadmium, KFK og haloner ved hjelp av "ikketidsbestemte overgangsordninger". For "farlige stoffer, kjemikalier og pesticider skal det søkes løsninger innen 1.1.93." (Regjeringens redegjørelse 16.5, s. 11) og finner en ikke løsninger skal nasjonal lovgivning fortsatt gjelde. EFTA blir derfor ikke i prinsippet innrømmet retten til å ha strengere standarder, men det skal forhandles for enkelte grupper av stoffer.

For de stoffer hvor det er bestemt at EFTA-landenes standarder kan beholdes gjelder ikke Cassis de Dijon-prinsippet: For alle andre produkter der det ikke finnes felles standarder vil Cassis de Dijon-prinsippet gjelde for hele EØS.

Konklusjon: Kravet er ikke innfridd

Krav 2

Enkeltlandene i en EØS-avtale må beholde retten til suverent å sette egne høyere miljøstandarder uten hensyn til felles EØS-standarder eller EFs fire friheter, og uten å måtte forhandle om det.

Status

For produkter der det ikke er laget felles standarder i EØS, kan hvert enkeltland sette høyere standarder. Men landet kan ikke hindre

import av varer med lavere standarder som er godkjent i et annet EØS-land (Cassis de Dijon).

For produkter det er laget felles standarder for i EØS, kan ikke enkeltland suverent sette høyere standarder. Skal standardene endres må det bli enighet om det i EØS.

Konklusjon: Kravet er ikke innfridd

Avvis EØS

EØS kan føre til senkning av miljøstandarder. EF har ikke ubetinget innrømmet EFTA å beholde strengere standarder.

EØS vil minske mulighetene for nasjonale initiativ. EØS vil bare inneholde en beskyttelsesklauseul som sier at "avtaleforpliktelser kan settes tilside dersom alvorlige økonomiske, miljømessige eller andre samfunnsmessige problemer er i ferd med å oppstå i en sektor eller region" (Regjeringens redegjørelse for Stortinget 16.5 s. 9). Denne kan Norge bruke hvis miljømessige problemer oppstår, men den er ikke et instrument i aktivt miljøarbeid.

EØS vil føre til at viktige beslutninger flyttes til et EØS-råd og at det opprettes en EØS-domstol. Det vil frata folkevalgte parlament makt og hindre folkelig engasjement og deltakelse.

*** Norge vil ikke isolerer seg ved å stå utenfor EF.**

Tvertimot. EF-medlemskap vil bety at Norge isolerer seg fra flertallet av verdens folk i en rik imperialistisk blokk.

Mange av EF-landa er tidligere kolonimakter med stor makt i sine tidligere kolonier. Men også EF samla fører en nykolonialistisk politikk overfor 3.verden. EF stiller samme type krav som verdensbanken/pengefondet som betingelser for gunstige handelsavtaler: nedskjæring i offentlig sektor, privatisering, kutt i subsidier er stilt som krav til ACP-landa (først og fremst afrikanske land).

EF har susidiert sin egen sukkerproduksjon slik at prisen har fallt dramatisk og undergravet sukkerproduserende land. Og med høyere toll på bearbejda produkter enn på råvarer, bidrar EF til å holde 3.verdenlanda nede som råvareleverandører.

EF planer om brannkorps for å sikre sine økonomiske interesser er en forlengelse av denne politikken.

NEI TIL SALG AV NORGE. ARBEIDERKLASSEN MÅ FORSVARE SJØLRÅDERETTEN.

Det norske borgerskapet vil spise kirsebær med de store. Oljeinntektene har gitt de største kapitalistene en mulighet på den internasjonale arena og den norske staten har gjort alt den kunne for å legge forholda til rette for det. De sosialdemokratiske lederne er en del av dette borgerskapet.

EF-medlemskap vil styrke den norske storkapitalens mulighet til å delta i konkurransen mellom supermaktene, i utplyndringa av Sovjet/Øst-Europa og i 3.verden.

Men samtidig er kanskje det aller viktigste at det vil øke makta deres i Norge, fordi det vil endre rammebetingelsene for utbyttinga. Lavere lønn, svakere rettigheter, redusert innflytelse til fagbevegelsen, lavere skatter og avgifter, mindre innflytelse til folkevalgte organer. Alt dette vil gjøre det mulig å trappe opp tempoet i avviklinga av velferdstaten og sikre kapitalens makt.

Det er arbeiderklassen og folket som idag har interesse av å forsvare den nasjonale sjølråderetten. Det betyr tyr konkret:

- å forsvare norsk industri mot utenlandske oppkjøp, ved bl.a en nasjonal konsesjonslovgivning.
- å forsvare primærnæring og bosetting, bl.a. mot rasering av jordbruket, mot rovdrift på fiskeriressurser osv.
- slåss for en nasjonal økonomi og for økonomisk handlefrihet til å opprettholde og bygge ut velferdstaten, distriktspolitikken osv.
- forsvare rettigheter som arbeiderklassen og kvinnene i Norge har kjempet fram og retten til nasjonale miljøstandarder.
- kjempe for et sjølstendig og likeverdig forhold til landa i 3.verden, inkludert støtte mot imperialistisk undertrykking.

Nasjonal sjølråderett dreier seg i dag om kampen for å begrense jakten på maksimalprofitt og ta hensyn til vanlige folks liv. Og muligheten for folk i Norge, gjennom valg eller først og fremst gjennom folkelige aksjoner til å påvirke politikken som føres.

PLANENE FOR ØKONOMISK UNION.

Den økonomiske unionen (EMU) er "en heller lite omtalt konsekvens av det indre markedet" (se C.E.Schulz artikkel vedlagt). Dersom det indre markedet skal fungere, med fri flyt av kapital, varer, tjenester og arbeidskraft, "binder det i praksis landa til å være "like" på en lang rekke områder, som inflasjon, arbeidsløshet, distriktshensyn, inntektsfordeling. Gjør de ikke det, så vil bedrifter, kapital og kjøpekraft "styre" utviklingen slik at en får store distriktsforskjeller og store inntektsforskjeller." Hensikten er altså å få full effekt av det indre markedet.

Delors-planen (etter EF-kommisjonens leder Jacques Delors) innebærer 3 faser:

1.fase er så godt som i havn og omfatter EFs "fire friheter", økonomisk samarbeid om blant annet budsjettpolitikk, valutasamarbeidet (EMS) med begrensa muligheter for devaluering, og rådgivende beslutninger i EFs sentralbank-kommisjon. I denne fasen foregår også arbeidet med skatte og avgifts-harmoniseringa, som har slik avgjørende virkning på offentlige inntekter. (se artikkel om Danmark).

2.fase skal omfatte veiledende flertallsbeslutninger i EFs ministerråd om den økonomiske politikken, blant annet med hensyn til budsjettunderskud. Og grunnprinsippene for en kommende

sentralbank for EF, som krever endringer i Romatraktaten. 3.fase er slutføringa av den økonomiske unionen med bindende flertallsbeslutninger i Ministerrådet om den økonomiske politikken, gjennomføring av felles valuta (ECU) og sentralbank.

Tidsperspektivet for denne fasen blir nå trolig skjøvet til 94 (for banken) og 96 for valutaen.

Økonomisk union innebærer at den økonomiske politikken fullstendig underordnes EF. Et norsk statsbudsjett må holde seg innafor økonomiske rammer bestemt av EF-kommisjonen i Bryssel, mye på samme måte som staten idag setter rammene for kommunebudsjettene.

Et grunntrekk i denne økonomiske politikken er at hensynet til lav prisstigning og konkurranseevnen er fullstendig overordna og at arbeidsløsheten gjøres til et virkemiddel. Allerede nå har Tyskland fått fullt gjennomslag for at EFs sentralbank skal overta alle funksjonene til de nasjonale bankene, og den helt sentrale oppgave er å sikre prisstabilitet.

Denne politikken innebærer også sterkt press for å redusere utgiftene til offentlig sektor.

IDAG

Allerede i dag har Norge frivillig knytta seg til EMS, (European monetary system), valutasamarbeidet. Dette begrenser hvor mye de ulike valutaene kan svinge i forhold til hverandre. Slik knyttes Norges økonomiske politikk tettere til Tysklands, en politikk med avgjørende vekt på lav prisstigning på bekostning av sysselsettinga. Norges handlefrihet blir mindre og regjeringa kan si at det er lite de kan gjøre.

RV krever derfor at Norge opphever sin frivillige tilslutning til EMS.

PLANENE FOR POLITISK UNION.

Neste trinn i utviklinga er at en økonomisk union også krever en politisk union. Det trengs bl.a. politiske institusjoner med mulighet for å ta tiltak for å dempe de motsetningene som den ulike økonomiske utviklinga skaper og samtidig sikre at markedskreftene får maksimalt spillerom, og det trengs en samordna militærpolitikk for forsvare de økonomiske interessene.

Politisk union innebærer en felles statsdannelse med felles utenriks og sikkerhetspolitikk, politi, militærpolitikk.

Sammen med den økonomiske unionen innebærer dette fullt utbygd at Norge vil blir redusert til en delstat, med sjølstendighet på linje med en sovjetisk delrepublikk. Og samtidig bli en del av en rik, imperialistisk blokk.

Utkastet til EFs politiske union består av 3 deler:

1. Den ene delen av den nye EF-traktaten (endringer av Roma-traktaten) inneholder videreføringa av det indre markedet til økonomisk union. I tillegg kommer områder som ikke tidligere lå innunder EF som bl.a EF-statsborgeskap, sivilforsvar, utdanning og forskning, kultur, helse og sosialpolitikk.
2. Den andre delen omfatter mellomstatlige forhold på områder som bl.a. politi, fellesregister over lovbrøyttere, narkotikasaker, flyktninger og innvandrere, det såkalte TREVI-samarbeidet. Dette er foreløpig ikke bindende.
3. Den tredje delen vil omfatte EFs utenriks og sikkerhetspolitikk. Dette vil foreløpig bli en egen traktat. I utkastet er det foreslått flertallsavgjørelser i utenrikssaker og størst mulig grad av felles opptreden i internasjonale fora. Utkastet følger også det tysk-franske forslaget om å gjøre Vestunionen (et militært samarbeid der alle EF-landa unntatt Hellas, Danmark og Irland er med) til

EFs militærpolitiske søyle, noe blant annet USA - og Storbritania og Nederland - går sterkt imot.

Det er klart at utkastet innebærer at nasjonale lover må vike for en unionslovgivning der EF-domstolen sitter med den avgjørende makta.

EUROPAHÆR, FELLES OVERVÅKNING OG MUR MOT 3.VERDEN?

EF er ikke bygd opp som et parlamentarisk demokrati. Det valgte parlamentet har verken den lovgivende eller bevilgende myndighet eller avgjørende myndighet i andre saker, og sammensetninga har ingen innvirkning på "regjeringa". Kommisjonen, utpekt av de enkelte lands regjeringer, men ikke ansvarlige overfor dem, utøver overnasjonal myndighet og har i prisippet den utøvende makt. De samarbeider tett med storindustriens organisasjon, Rundebordet av europeiske industriherrer, og andre lobbyorganer for kapitalen.

Det snakkes om et "demokrati-underskudd" i EF og fremmes noen forslag til å styrke EF-parlamentet, men dette endrer ikke EFs karakter. Samtidig vil en styrking av EF-parlamentet samtidig svekke det enkelte lands innflytelse. Det er all grunn til å stille spørsmålstejn ved styreformen i en politisk union.

Dette er et paradoks idag når det parlamentariske demokratiet opphøyes til alfa og omega for stater utafør den vestlige verden.

Et norsk medlemskap betyr at Norge risikerer å bli direkte deltakere i militære eventyr overfor land utafør Europa. Foreløpig er det uenighet om Vest-unionen skal bli en såkalt europeisk pillar i NATO eller et helt uavhengig samarbeid i EF-regi. Norge har foreløpig utsatt å ta stilling til å bli med inntil dette er avklart. Uansett er det enighet om behovet for et brannkorps, styrker som kan settes inn i kritiske situasjoner utafør EF-landa. I Bryssel går diskusjonen åpent om behovet for å kunne forsvare investeringene i Øst-Europa og EFs interesser i Midt-Østen.

Motsetningene innad i EF ettersom undertrykkinga skjerpes gjør heller ikke utsiktene til felles politi og militær-apparat særlig lystelig.

Betegnende nok er idag spørsmålet om innvandrere og flyktninger en del av samarbeidet om politisaker og narkotika. EF bygger opp en solid mur mot innvandrere fra 3.verden med omfattende overvåking og kontroll. Det er verdt å merke seg at Norge allerede i dag deltar som observatør i dette samarbeidet. På spørsmål fra Klassekampen kom det fram at dette var praktisk talt ukjent for Stortinget.

2. NEI TIL EØS-AVTALEN. JA TIL EN FORNYA HANDELSAVTALE!

EØS-avtalen er en taktikk for EF-medlemskap og en mellomstasjon der dørene knapt åpnes. Derfor må hele tida argumentasjonen mot fullt medlemskap i EF legges i bønn.

* EØS-avtalen omfatter at Norge fullt ut underlegger seg EFs indre marked og de 4 friheter. Dvs. mer enn 1400- 1500 rettsakter som skal inn i norsk lov. Grunnlaget har vært klart helt fra Oslo-møtet i mars 89. Underveis har regjeringa gitt opp alle krav om varige unntak.

* EØS-avtalen bygger på økonomisk liberalisme ala Thatcher og FRP.

* EØS-avtalen innebærer at vi avgir suverenitet både til EØS-råd og EØS-domstol. EØS-domstolen består av 3 dommere fra EF og 2 fra EFTA og skal dømme på grunnlag av EFs lovverk. Tolkningen av alle uklare formuleringer vil i siste instans kunne avgjøres av denne domstolen.

* De 4 frihetene undergraver arbeidsfolks og kvinners rettigheter både faglig og sosialt og presser i retning samling i bønn.

MELLOMSTASJON.

Sverige har sendt sin medlemskapssøknad. Østerrike skal søke og Sveits kommer trolig etter. Med det nære økonomiske forholdet til Sverige går det trolig samme veien i Finland. Resultatet er at bare Norge og Island (og Lichtenstein) står igjen i EFTA etter få år. Dermed vil en omfattende avtale mellom EFTA og EF, bygd på et såkalt to-pillar - system, (dvs. parallelle institusjoner som EF-kommisjonen og EØS-råd, EF-domstol og EØS-domstol osv.) rakne.

Allerede nå "trues" Norge med at de må søke medlemskap raskt for ikke å komme etter Sverige og bare få blåkopi av deres avtale.

Her hjemme er det bare KrF og EF-motstanderne i DNA som klamrer seg til ideen om EØS som sjølstendig alternativ som skal gjøre medlemskap overflødig. Arbeiderbladet har på lederplass polemisert mot EØS som sjølstendig alternativ. Her er det viktig å kjøre DNA i valgkampen.

For DNAs argument umiddelbart etter valget vil være at EØS-avtalen binder oss til å følge EFs økonomiske utvikling, uten at vi får noen politisk innflytelse.

KAPITALENS FIRE FRIHETER I BÅNN. FULL UNDERLEGGING UNDER EFs INDRE MARKED.

Hovedpoenget er at intet skal hindre den frie flyt av kapital, varer, tjenester og arbeidskraft dit det lønner seg innafør det indre markedet.

- Ikke nasjonale standarder på produkter, som kalles tekniske handelshindringer
- Ikke handelshindringer kamuflert som hensyn til "helse, miljø og sikkerhet"
- ikke forskjellsbehandling av nasjonal og utenlandsk kapital
- ikke ulike konkurranseregler

Hele vitsen med EØS-avtalen er at Norge skal bli en del av dette markedet. Derfor må også EFTA og Norge underlegge seg hele det lovverket som er utvikla til nå for det indre markedet (acquis communautaire) og i praksis må EFTA også gjøre det i fortsetningen. Formelt skal nytt lovverk godtas enstemmig av EFTA-landa i EØS-rådet med vetorett for hvert enkelt land i EFTA. I praksis vil det være svært begrensa hvor mye et land kan bruke veto-retten uten at hele poenget, et enhetlig indre marked, står i fare.

Til grunn for forhandlingene lå Oslo-erklæringen der det i pkt. 11 heter at EFTAs statsministre sa seg klare til å gå i nærmere forhandlinger med EF med det siktemål å få til "en størst mulig realisering av fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og personer med et siktemål å skape et dynamisk og enhetlig europeisk rom."

EFs lovverk rundt det indre marked dreier seg om 1400-1500 rettsakter.

FORSKJELLEN MELLOM EF OG EØS. THATCHERS VEI TIL EF.

Forskjellen på en EØS-avtale og medlemskap er for det første at den ikke omfatter områder som utenriks og sikkerhetspolitikk, tollunion, dvs. felles tollsatser mot land utafor EØS, felles landbruks og fiskeripolitikk og formelt ikke helse og sosialpolitikk. Det er først og fremst en avtale om økonomien i vid forstand. I praksis får dette konsekvenser bl.a. for helse og sosialpolitikken, (se under "Samling i bønn.")

For det andre innebærer EØS-avtalen det en kan kalle Thatchers vei til EF. Det vil si at en lar markedskreftene drive fram de samfunnsmessige endringene, uten at de politiske institusjonene blander seg inn på annen måte enn ved å legge forholda best mulig til rette for markedet. Dette vil drive fram mer omfattende forandringer av samfunnet enn det er mulig å få til gjennom politiske beslutninger. FrPs Pål Atle Skjervengen uttalte på FrPs landsmøte: "De fire frihetene representerer liberalismens nye gjennombrudd i Europa." Dette er FrP -politikk.

OVERNASJONALITET.

Formelt skal behandlingen av nye lover og direktiver i EØS-rådet skje ved enstemmighet, dvs. hvert enkelt land har vetorett. (se 2. avsnitt over for realitetene). Deretter skal lovene inkorporeres i det nasjonale lovverk på vanlig måte. Dette kalles folkerettslige prinsipper, dvs. avtalen er bare bindende for stater, ikke direkte for personer, bedrifter og institusjoner i hvert enkelt land, før det er tatt inn i det nasjonale lovverk.

Samtidig skal EØS-rådet gis overnasjonal myndighet til å kontrollere at de felles konkurransereglene følges og kunne gripe direkte inn overfor bedrifter i medlemslanda. Her ligger den viktigste formelle begrunnelsen til regjeringa for å gå med på at dette rammes av grunnlovens paragraf 93 om avståelse av suverenitet på begrensede områder og krever 3/4 flertall i Stortinget.

EØS-domstolen får i praksis stor betydning i å tolke avtalen. F.eks. når det sies at Norge har fått rett til å holde høyere standarder for helse, sikkerhet og miljø, betyr det ikke at Norge kan bestemme sjøl. Det betyr at dersom Norge kan overbevise domstolen om at dette er et viktig helsespørsmål så går det. Hvis domstolen derimot sier at dette er et triks for å beskytte norske produkter, går det ikke. På de fleste områder det de norske forhandlerne er fornøyd med vage formuleringer, betyr det i praksis at EØS-domstolen avgjør. Norge har gjennom EØS-avtalen gitt fra seg retten til å avgjøre dette sjøl.

EØS-domstolen skal formelt være uavhengig av EF-domstolen, men den består av et flertall dommere fra EF og skal dømme på grunnlag av EFs lovverk.

SAMLING I BÅNN eller DET SOM IKKE STÅR I AVTALEN.

Hovedpoenget med det indre markedet er stordrift og at kapitalen skal flytte dit profitten er størst. Det betyr at de mest attraktive stedene for kapitalen er der rammebetingelsene er best; lavest skatter og avgifter for næringslivet, lavest lønninger og svakest rettigheter. For å trekke kapitalen til sine områder blir regjeringene nødt til å konkurrere om å legge forholda best til rette. Offentlig sektor slankes slik at mer penger går til å legge forholda til rette for næringslivet. Skatter og avgifter presses nedover i retning samme nivå, fordi land som legger seg på et høyere nivå taper i konkurransen, lønn og arbeidsvilkår og sosiale rettigheter presses nedover.

På arbeidsplassene truer arbeidsgiverne med å flytte til billigere land om ikke arbeiderne går med på deres vilkår og fagbevegelsen undergraves.

Slik går det ikke an å si at EØS-avtalen ikke har konsekvenser for sosialpolitikken og velferdstaten selvom det ikke er med i teksten. Og, vi har et annet hovedsystem for offentlig velferd

i Norden enn i EF-landa, som det er verdt å forsvare. Mer om det i avsnittet om kvinnene.

NOEN HOVEDEKSEMPLER FRA EØS-AVTALEN. LÆR DEG I ALLEFALL 3 AV DEM. (DE HANDLER OGSÅ OM MEDLEMSKAP.)

*** Konesjonslovene.**

EØS-avtalen innebærer at det ikke er lov å "diskriminere" utenlandsk kapital. Norsk konsesjonslovgivning gjør det idag mulig både å nekte og å stille betingelser til utenlandske oppkjøp i Norge. Dette ble innført bl.a for å hindre at retten til norsk vannkraft forsvant ut av landet. Idag er Viking Askim et kroneksempel. Konsesjonsbestemmelsene gjør det bl.a mulig å inndra konsesjonen fordi betingelsene om produksjon i Norge er brutt, og selge videre til en pris staten fastsetter. Fleischer i prinsippet 1 krone.

AP-regjeringa sier at de skal lage ikke-diskriminerende konsesjonslover som likebehandler norsk og utenlandsk kapital. Foreløpig har de ikke framlagt disse bestemmelsene. Slike bestemmelser, uansett hvor lure, løser ikke noe. For det er heller ikke lov med diskriminerende praksis. Og hovedsaka her er at vi ønsker å forskjellsbehandle. Det er forskjell på utenlandsk kapital som kjøper opp konkurrenter i Norge og norsk kapital, selvom de sjølsagt også kan ha slike motiver. Norsk kapital kan lettere kontrolleres; mulighetene for manipulasjon innafor et internasjonalt konsern er uendelige. Norske myndigheter, og framfor alt fagbevegelsen, står maktesløse om det ikke fins mulighet til å si nei. Vi ønsker en nasjonal industri som basis for en sjølstendig økonomisk politikk.

*** Cassis de dijon eller "likørprinsippet". Fri flyt av varer.**

Dette prinsippet innebærer at et produkt som er tillatt solgt i ett EF-land skal kunne selges fritt i alle EØS-landa. Dette innebærer sjølsagt at produkter bevisst kan bli lansert i land med de svakeste krava og dermed spredd til alle. I teorien er det mulig å oppnå unntak gjennom å påberøpe seg hensynet til helse, sikkerhet og miljø; i praksis er det da domstolen som avgjør om det er en handelshindring eller et miljøtiltak.

Praksis i EF er ikke lovende. F.eks. har Danmark ikke fått lov til å beholde sin strenge merking av kreftfremkallende stoffer. Og løsemiddelskade kalles i EF foraktlig for danskesyken, slik at merking av løsemidler også er svært begrensa. For det ville jo føre til mindre salg og dermed er det en handelshindring.

De norske forhandlerene påstår mye pent om EØS-teksten på dette området. Det de holder kjeft om til de blir utfordra er nettopp at når det kommer til krita er det domstolen og ikke Norge som tar den avgjørende bestemmelsen.

I tillegg har Norge allerede gitt avkall på retten til behovsprøving av medisiner og Norsk medisinaldepots monopol på import og engrosomsetting av medisiner, noe som trolig vi fordoble antall medisiner på markedet.

Cassis de dijon-prinsippet skal også gjelde for kjøp og salg og utsetting av genmodifiserte organismer i naturen. Godkjenning i ett land skal være nok. Her vil det være enorme forskjeller i hvor restriktive en vil være. Norge har allerede bøyd av ved at AP-regjeringa vedtok mer liberale retningslinjer for bioteknologi enn H/SP/KrF. Dette er kjempeskremmende, også fordi slike organismer sjølsagt kan fungere ulikt i ulike omgivelser.

Det eneste halmstrået avtalen gir på dette området som på enkelte andre er noe de kaller beskyttelsesklausuler, se eget avsnitt.

* Offentlig innkjøp/anbud.

EF-direktivet innebærer at alle offentlige innkjøp og anlegg over visse verdier skal legges ut på anbud til bedrifter i EF. Statlige kjøp av varer verdt mer enn ca. 1 million norske kroner, kommunale og fylkeskommunale kjøp verdt mer enn 1.5 mill, og bygg og anleggskontrakter sentralt, regionalt eller lokalt verdt mer enn ca. 38 mill. kroner omfattes av direktivet. Privat virksomhet som drives med mer enn 50% statstilskudd eller som har konsesjon, eller enerett til å utnytte et anlegg økonomisk omfattes også.

Regjeringen har anslått verdien av slike kontrakter til mellom 25 og 30 milliarder årlig.

I tillegg gjelder det egne regler for såkalt untatte sektorer. For Norge betyr dette først og fremst olje og gassvirksomheten på norsk sokkel, med oppdrag (utenom selve tildelinga av blokker som ikke omfattes) til en verdi av 50 - 55 milliarder pr. år. + NSB og TEleverket. Det anslås at direktivet vil gjelde for mellom 80 og 90% av verdien av dette markedet.

Dette innebærer at norske myndigheter både på statlig nivå og i fylker og kommuner ikke kan dirigere oppdrag til norske arbeidsplasser og dermed bruke det som virkemiddel for å sikre arbeidsplassene. Dette dreier seg om helt avgjørende midler for mange kommuner. Gulrota er at Norge får adgang til EF-markedet, men i praksis er de fleste norske bedrifter for små til at det oppveier det vi mister. I tillegg driver de andre landa i praksis og finner smutthull for å beskytte egen industri, mens Norge sikkert som vanlig vil være "den flinkeste gutten i klassen."

Gulrota i off-shore-sektoren er at det britiske markedet vil åpnes for Norge. Men det fins en unntaks-bestemmelse, nettopp skreddersydd for Storbritannia. Oppdrag kan tildeles på såkalt objektive kriterier, som størrelse, erfaring osv., til fordel for selskaper som BP og Shell.

* Fri bevegelse av arbeidskraft.

I en dom i EF-domstolen som kalles Rush-saken, er det slått fast at en oppdragsgiver har lov til å ta med seg arbeidskraft fra sitt eget land til og la dem arbeide på hjemlandets betingelser. Vi er sjølsagt for at f.eks. portugisiske arbeidere kan komme til Norge og få jobb. Det er viktig å understreke i slike debatter. Men vi er mot det som kalles "sosial dumping", dvs. at arbeidere systematisk brukes mot arbeidere for å presse ned lønna.

De norske forhandlerne sier så enkelt at det er aksept for at dette kan løses med et lovverk i Norge som sikrer at norske betingelser følges. Men poenget er at et slikt lovverk må være ikke-diskriminerende. Og det fins ikke noen lov i Norge som pålegger norske arbeidsgivere å betale tarifflønn, lønssystemet er bygd opp på avtaleverket, ikke på loven.

Å få gjennom en lov i Norge som pålegger alle arbeidsgivere å følge tariffen er politisk umulig. I tillegg vil det gjøre det mindre viktig å være organisert og svekke avtaleverkets betydning og fagbevegelsens innflytelse. En mer realistisk mulighet vil være en lov om minstelønn som alle må følge. Men en slik minstelønn vil ligge svært langt fra tarifflønn, trolig nærmere minstepensjon, og heller virke til å dra lønnsnivået nedover enn oppover. Og overhode ikke løse problemet med utenlandske arbeidere langt under tarifflønn. Dette er et svært viktig spørsmål og erfaringene fra utviklinga særlig i bygningsbransjen viser hvordan dette i praksis fullstendig undergraver fagbevegelsen.

* Fisk.

Norske forhandlere har hele tida sagt at det er helt uakseptabelt å gi EF adgang til norske fiskeressurser mot tollfrihet på bearbeida fiskeprodukter. Idag er det ulike tollsatser på ulike grader av bearbeiding. Vårt viktigste eksportprodukt, fersk laks har 2%.

Resultatet er, så langt det er kjent foreløpig, at Spania får EFs kvote i sonen rundt Svalbard.

I tillegg skal det forhandles mellom Norge og EF, altså ikke innafør rammen av EØS-avtalen, om bytte av kvoter. Slik at de andre EF-landa får større kvoter i den norske økonomiske sonen, også nord for 62 breddegrad, mot at Norge får tilsvarende kvoter i EFs område. I skrivende stund er dette fortsatt uklart.

Det som er klart er at en slik ordning representerer salg av kystfiskernes interesser til fordel for den kapitalsterke ringnotflåten basert på Vestlandet. Kystfiskerne får konkurranse fra EF, mens de sjøl ikke har mulighet til å ta tilsvarende kvoter andre steder. I tillegg kommer problemene med kontroll av flere nasjoners fiske.

Dette føyer seg pent inn som et ledd i regjeringas omlegging av fiskeripolitikken med det nylig framlagte forslaget om omsettelige kvoter. Dvs. at allmenningen, retten til fritt fiske, stenges og hver båt tildeles kvoter som kan kjøpes og selges. Slik skal en tvinge fram konsentrasjon og så store enheter at fisket blir lønnsomt uten subsidier og samtidig kvitte seg med et stort antall fiskere. Med lite fisk og stor gjeld skal kystfiskerne tvinges til å selge.

* Distrikts/regionalpolitikken.

Hoveprinsippet i EF om at ressursene skal strømme dit hvor lønnsomheten er størst, strider mot målsettinga om utjevning mellom ulike regioner. Ressursene strømmer til områder som kan utnytte stordriftsfordeler, billig arbeidskraft og nærhet til fokerike regioner, og det fører istedet til større polarisering mellom rike og fattige områder, mellom sentrum og periferi, både mellom ulike land og innafør de enkelte landa. Dette er det aller viktigste når det gjelder virkningene for distriktene også i Norge, uansett "distriktpolitikk."

EFs regionalpolitikk tar sikte på å motvirke de aller mest ekstreme virkningene av dette. Om Norge var medlem i EF ville ingen regioner (på fylkesnivå) i landet tilfredstille krava for å kome inn under støtteområdet for EF sin regionalpolitikk, dvs. å kunne oppnå løyvingar frå strukturfonda. Denne konklusjonen er basert på en gjennomgang av det gjeldande regelverket for strukturfonda.

Retten til og omfanget av nasjonal regionalpolitikk er også underlagt EF-kommisjonen. Slik politikk er i prinsippet det samme som statlig støtte og normalt er det ikke til å unngå at denne direkte eller indirekte vil subsidiere enkeltbedrifter. Regionalpolitikken er ikke et sjølstendig område, men må innordne seg reglene mot å gi konkurransefordeler til enkelte bedrifter.

EF-kommisjonen stiller krav til bruttoregionalprodukt pr.innbygger og til arbeidsløshet, begge deler sett både i forhold til landsgjennomsnitt og til resten av EF. Og grenser for hvor stor støtten kan være.

Her foreligger ulike tall, og det er uklart om noen områder i Norge kommer inn under disse reglene. Uansett innebærer disse reglene innebærer at det kan gis langt mindre støtte og til langt færre områder enn idag. Derfor har også EØS-forhandlerne krevd at spredt bosetting skal godtas som tilleggsriterium for å gi støtte. De hevder at dette har de fått aksept for, uten at det er sagt noe om vekta et slikt kriterium skal gis. Til syvende og sist vil det bli EØS-rådet som skal overvåke at konkurransereglene følges og eventuelt EØS-domstolen som skal avgjøre dette. Avtalen innebærer at den endelige avgjørelsen om norsk distriktpolitikk ligger utafør Norge.

Det er også et åpent spørsmål om skattelettelser (i Finmark), differensiert arbeidsgiveravgift og transportstøtte vil bli godtatt eller sett på som konkurransevridning.

En politisk og økonomisk union, med mye større grad av samordning av den økonomiske politikken, vil i praksis bety avvikling av store deler av den norske distriktpolitikken.

* Beskyttelsesklausulene.

Halmstrået til regjeringa på flere av områdene som er nevnt ovenfor, bl.a offshore-sektoren og miljøstandarder, er en beskyttelsesklausul i EØS-avtalen som sier at landene kan sette deler av EFs regelverk tilside dersom: "alvorlige økonomiske, miljømessige eller andre samfunnsmessige problemer er i ferd med å oppstå i en sektor eller region."

Klausulen kan settes i verk av Norge, men de andre landene kan iverksette mottiltak. Både tiltakene og mottiltakene skal vurderes av et EØS-forvaltningsorgan som kan kreve opphør av dem, og tvister skal kunne bringes inn for en EF/EØS-domstol. Og da er vi tilbake til overnasjonalitet. I tillegg kommer at "alvorlige problemer" sjølsagt må ses i forhold til nivået på tilsvarende problemer i EF-landa.

KVINNENE OG DE 4 FRIHETENE.

* Yrkesaktiviteten blant kvinner er mindre i EF og arbeidsløsheten mye større enn i Norge, og større blant kvinner enn blant menn.

* I årene 86-89 ble det skapt 5,5 millioner nye arbeidsplasser i EF. Kvinnen fikk 3/4 av jobbene og samtidig var 3/4 av de nye jobbene deltidsjobber. I følge EF-kommisjonen har 24 mill. (18%) såkalt atypisk arbeid, av disse 14 millioner med deltid og 10 millioner på midlertidige kontrakter. Kvinnene utgjør fra 70 -90-% av disse. Svært mange er uorganiserte og med svakere rettigheter.

* Den skandinaviske modellen for velferdstaten innebærer at flere rettigheter (men slett ikke alle) gjelder alle som bor i landet, uavhengig av om du er i jobb eller ikke. Mens EF-landa i større grad baserer seg på systemet med at folk opptjener rettigheter utfra hvor lenge de er i arbeidslivet, både antall timer og antall år. Og kravene blir strengere. Dette fører til at det store antall arbeidsløse og svært mange kvinner faller utenfor det sosiale sikkerhetsnettet.

* Kvinnenes politiske innflytelse i EF-landa og i EF-systemet er langt mindre enn i Norge.

Tilsammen innebærer denne utviklinga en feminisering av fattigdommen, dvs. at en stadig større del av de fattige er kvinner, særlig eldre og enslige forsørgere.

Kvinnekampen har alltid dreiet seg om å begrense kapitalens frihet. Markedskreftenes frie spill er ensbetydende med at kvinner får de dårligste og mest usikre jobbene og de laveste lønnene. Kvinner, med hovedansvaret for arbeidet i familien, kan ikke konkurrere "fritt" med menn som kan stå til tjeneste hele døgnet.

Kvinnene blir, ikke på grunn av biologi, men gjennom arbeidsdelinga i samfunnet knytta til omsorg for mennesker, ansvaret for dem som ikke kan forsørge seg sjøl. Til arbeid som ikke måles i penger. For kvinnene står derfor Roma-traktatens verdisyn i skarp motsetning til deres egne erfaringer. Kvinnene er i flertall blant motstandere og skeptikere til EF. Og kvinnes argumenter er viktige, kampen mot EF dreier seg grunnleggende om verdier og valg av samfunnsutvikling.

LOS KRAV TIL EØS-AVTALEN - HVORDAN GIKK DET?

Se vedlegg.

MILJØORGANISASJONENES KRAV.

Se vedlegg.

3. KOMMUNENE OG EF/EØS.

Mye av det som er viktig for kommunene er behandla før, så endel av dette blir en sammenfatning.

1. Sentralisering, stordrift og oppkjøp.

Golombeks rapport viser at den industrien som idag er skjerma for konkurranse vil stå dårleg rusta til å møte det indre markeder. I tillegg kommer at konsentrasjon av produksjonen er en tilsikret virkning av EFs indre marked. Mange bedrifter vil bli nedlagt. Dette vil være viktig for mange kommuner. I tillegg kommer bedrifter som ikke lenger kan skjermes mot utenlandsk oppkjøp gjennom konsesjonslovene.

2. Reglene for offentlig innkjøp og anbud fratar stat, fylker og kommunene muligheten til å bruke dette til å støtte opp om lokale arbeidsplasser.

3. Det er uklart hva slags distriktpolitiske virkemidler som godtas innafor EØS-området og hva som ligger i at spredt bosetting skal være et kriterium som tillater støtte. Uansett vil hovedregelen være at statsstøtte til bedrifter ikke er tillatt, og særlig ikke om det fører til konkurransevridning.

4. Transportstrukturen kan påvirkes av fri handel med tjenester. F.eks. kan utenlandske interesser komme inn i lønnsomme ruter og overlata de ulønnsomme til stat/kommune, både i person og godstrafikk.

Alt dette er like aktuelt med EØS som med EF.

5. EF-medlemskap vil innebære en harmonisering av skatte og avgifter som for Norge vil føre til reduserte inntekter for staten. Dette vil uten tvil ramme kommunene og spesielt helse og sosialsektoren hardt.

Med en EØS-avtale vil denne virkningen komme mer gradvis som et resultat av at den frie flyt av kapital tvinger fram et mer likt nivå i EØS-landa.

Uansett vil både en EØS-avtale og Norges deltakelse i EMS (valutasamarbeidet) knytte Norge tettere til en økonomisk politikk der lav prisstigning og konkurranseevne er overordna mål, med følgende enda sterkere press for å redusere offentlig sektor og frigjøre midler til det private næringslivet.

Slik den norske regjeringa idag lar kapitaleiere slippe skatt om de investerer i bankaksjer.

6. Jordbrukspolitikken.

I rapporten om Vega og EF heter det: EF sin jordbrukspolitikk er forskjellig fra den norske ved at ein i EF ikkje har konkrete jordbrukspolitiske mål knytta til miljø, distriktpolitikk eller inntekter for bøndene. Romatraktatens mål for jordbruket er knytta til produktivitet, stabilt marked og rimelige forbrukerpriser. Auka produktivitet skal sikre "rimelig levestandard" for bøndene. Jordbruksproduksjonen er i høg grad orientert mot å stabilisere marknaden, andre omsyn blir dermed underordna.

En modellberegning fra Landbrukets Utredningskontor, med det beste alternativet, viser en reduksjon i årsverksinntekt for et bruk av typen 12,1 årskyr i Nord-Norge fra 130 000 til 39 000. Dette var den vanlige typen bruk på Vega, og konklusjonen ble at ca. 2/3 av brukene ville gå ut av markedsretta produksjon.

I EØS-avtalen er jordbruket holdt utenfor, men det fritar ikke jordbruket for et sterkt press i retning EFs jordbrukspolitikk.

Konklusjonen på denne gjennomgangen er at EF, men også EØS-avtalen truer det økonomiske grunnlaget for svært mange kommuner. Resultatet blir at stadig flere kommunestyrer reduseres til reine nedskjæringsorganer for staten og muligheten for folkelig innflytelse svekkes drastisk. Se også sammendraget av konsekvensene for Vega, vedlagt.

På denne bakgrunn er det rimelig å kreve at velgerne får vite hvordan lokalpolitikere vurderer EØS/EF, om de tar det alvorlig nok til å undersøke, og om de vil forsvare kommunens interesse mot politikere som vil føre Norge inn i EF/EØS.

For å ruste seg i valgkampen kan det være lurt å undersøke noen saker:

Hvilke planer har fylket/kommunen for innkjøp eller bygg og anleggsvirksomhet i kommende periode som faller inn under direktivet om offentlig anbud? Hvilke konsekvenser får det?

Er det bedrifter eller entreprenører lokalt som leverer til energi- og spesielt olje og gass-sektoren, til NSB, Televerket el.l. Hva betyr direktivet for dem?

Ta ev.kontakt med en del bedrifter og spør både ledelse og fagforening hvordan bedriften kan påvirkes av det indre marked.

4. FOLKEAVSTEMNING OM EØS-AVTALEN. VI KREVER DEMOKRATI.

EØS-avtalen bryter med folkeavstemninga i 1972. Det EF som det norske folk sa nei til da, var mye likt det en EØS-avtale vil bety idag. Alvoret i avgjørelsen understrekes av at det trengs 3/4 flertall. Stortinget har ikke mandat fra det norske folket til å godkjenne avtalen.

RV krever at det legges opp til en omfattende diskusjon i folket, der begge syn får muligheter til å komme fram, fram til en folkeavstemning, fortrinnsvis høsten 92.

Hele taktikken med en EØS-avtalen har vært udemokratisk. Norge har gått fra krav om varige unntak og gått med på å selge avgjørende interesser for Norge uten at det norske folket har blitt informert i prosessen. Utviklinga i forhandlingene er stadig blitt holdt hemmelig av hensyn til de andre EFTA-landa

På den måten har regjeringa gjort det vanskeligere for kritikere å få eksakt kunnskap om det som skjer og skaffet seg ryggdekning i Stortinget for drastiske endringer i Norges handlefrihet.

Slik vil det også bli med en EØS-avtale og EF-medlemskap. Beslutninger som er helt avgjørende for Norge vil bli tatt i internasjonale organer der det er vanskelig eller umulig å få innsyn. I EF-kommisjonen og Ministerrådet f.eks. er forhandlingene hemmelige. Forslag fra den danske folkebevegelsen om offentlighet er vraket.

Kampen for folkeavstemning er derfor også en kamp som setter søkelyset på mangel på demokrati og folkelig innflytelse i EØS og EF.

5. RV STÅR FOR HANDLING ,IKKE PRAT

Hordaland AKP har oppfordra til en 25.september-bevegelse med demonstrasjoner og aksjoner mot EF og EØS på flest mulig plasser over hele landet. Nei til EF har tatt opp utfordringa og vil jobbe for markeringer av dagen. Noen plasser vil det være lokale aksjonsuker.

RV støtter Hordaland AKPs forslag til plattform for ei slik bevegelse:

- * Respekter resultatet av folkeavstemninga 25. september 1972.
- * Nei til EF. Nei til EØS.
- * Folkeavstemning om EØS-avtalen.

Regjeringa har et råkjør for å få EØS-avtalen i havn. EF-saka skal skyves til over valget. RV bør benytte valgkampen til å ta initiativ til å forberede 25.september eller støtte opp om slike initiativer overalt der vi er. På skolemøter kan f.eks. RV utfordre SV og SP til å delta og oppfordre til å danne lokale komiteer. Slik styrker vi EF-motstanden i praksis og viser at RV er opptatt av å få gjort noe, organisere folk, ikke bare prate.

6. KAMPEN MOT EF/EØS ER IKKE NOK

Kampen mot EF/EØS hindres idag av at mange har resignert. De tror ikke det nytter å stoppe det, og uansett går politikken idag samme vei.

Det er viktig ikke å undervurdere betydningen av å holde Norge utafor EF/EØS. Dynamikken i det indre markedet vil drive fram endringer i Norge i et tempo som ellers ville vært umulig og som vi idag ikke kan forestille oss. Borgerskapet vet hva de gjør når de satser så hardt på å komme utenom eller knekke folkelig motstand.

Samtidig er det riktig at vi har og vil få samme type utvikling i Norge, om enn i et langsommere tempo, så lenge det er hensynet til maksimalprofitt som rå. RV er det eneste partiet som konsekvent slåss mot den samme politikken i Norge.

RV er mot norsk tilknytning til EMS, for gjeninnføring av restriksjoner på kapitalbevegelser, mot gavepakker til bankene, mot jordbruksoppgjøret som er en del av en tilpasning av norsk landbruk til EF, mot at penger tas fra uføre- og sjuketrygda for å støtte næringslivet, mot at det hele tida dreier seg om å gjøre offentlig sektor mer økonomisk effektiv på bekostning av vanlige menneskers liv.

Det eneste virkelige alternativet for arbeidsfolk i Norge er ei helt annen samfunnsutvikling, et brudd med det kapitalistiske systemet som bygger på jakta på maksimalprofitt. Et sosialistisk Norge der vanlige folks interesser ligger i bunn for politikken. - Et Norge som baserer seg på likeverdig samarbeid med folkene i 3.verden og som er villig til å ta konsekvensene av at det er politikken i de rike landa i vesten som utgjør den største trusselen mot mennesker og miljø i verden idag.

- som bygger på at det er arbeidsfolk som skal ha makta
- som ser kvinnene som hele, likeverdige og sjølstendige mennesker.

Hvordan et slikt Norge konkret skal se ut vet vi ikke idag.

Men gjennom EF-kampen blir stadig flere med ulikt utgangspunkt interessert i å diskutere et slikt alternativ. Vi stiller gjerne opp i en slik diskusjon.

Vil du lese mer anbefales:

For en detaljert gjennomgang av EØS-avtalen:
EØS-avtalen. Virkninger for Norge. Utgitt av Nei til EF.

Om EF og kvinner:

Else Skjønberg: Litt av det du trenger å vite om kvinner og EF.

“ Kvinner og EF. Kvinner i atypisk arbeid.

Om distriktpolitikk:

VEGA og EF

Om oppbygginga av EF, EØS-avtalen og den sosiale dimensjon:

De Facto: EØS-bakveien inn i EF.

1. del

Den store debatten om EF er for tida knyttet til konsesjonslover, EØS, og regjeringskonflikter. Sånn er det imidlertid ikke i EF. Der diskuteres økonomisk union, pengeunion og politisk union.

Planene for dette er så omfattende at Romtraktaten må suppleres med nye avtaler - et arbeid som offisielt starter før til i år. Men prinsippvedtakene mellom statslederne er allerede tatt.

Som Delors sier det:

"Toget er satt på skinnene - diskusjonen er om tempoet."

Planene om EMU, pengeunion og politisk union får vidtrekkelige betydning for dagliglivet for hver enkelt innbygger i EF - og betyr svært mye når en skal vurdere følger av et norsk medlemskap. Likevel er dette noe mer et "ikke-eme" i EF-debatten. Derfor er det på høy tid å få slike tema opp.

Tvillingbrøren

Tiltakene for å skape en økonomisk union er ikke uttrykk for maktbegjær fra en snever

Økonomisk union i EF betyr med norsk medlemskap en sentralbank over Norges Bank, og et EF-organ som trekker opp hovedlinjer for finansdepartementets virksomhet. En union kan sammenlignes med det nye inntektssystemet for kommunene der EF-kommisjonen inntar rollen tilsvarende norske rådmenn og kontrollerer budsjettbalanser, hevder sosialøkonom Carl-Erik Schulz.

Randstat i økonomisk union?

Sammordningen av budsjettpolitikk vil fungere som det nye inntektssystemet for kommunene. EF gir rammer for budsjettet, og direktiv for hva som skal betales nasjonalt og hva EF skal dekke. De ulike nasjonale myndighetene vil dels drive press for å få ut mer av det sentrale, og dels gjøre tiltak som er reaksjoner på rammene fra EF.

Kommisjonen skal sitte tilsvarende norske fylkesmenn og kontrollere budsjettbalanser. En kan undre seg over at dette skal være særlig rasjonelt og lønnsomt. I stedet for mer frihet blir det mer topptungt byråkrati.

Blant EF-tilhengene i Norge er det mange som tenker omtrent som dette: "Vi ønsker å gjøre endel i Norge som vi ikke får til. Innenfor EF vil EF ordne dette for oss".

Konsekvenser

Hvis Norge blir medlem blir det en ny bank over Norges Bank, og et EF-organ trekkes opp hovedlinjer for alle finansdepartementets virksomhet i medlemslandene.

Ser med å fastslå at dermed er rammene for norske lønnsstilling gitt på bakgrunn av inflasjon og lønnsstillegg i Tyskland. Norske tariffoppgjør vil gå ut på å forklare arbeidfolk hva de har fått. Denne tenkingen er jo ytterst betenkelig i forhold til norsk demokrati og samfunnssystem.

Nasjonal sysselsetting?

Med felles finanspolitikk og felles valuta vil arbeidsledigheten i de ulike deler av EF bli knyttet til EFs økonomiske politikk, dvs. langt på vei Tysklands politikk. Prøver et land å øke aktiviteten vil mesteparten lekke ut til de andre landene, og føre til problemer med utenriksbalansen. Og med gitte budsjettammer er det høyst begrenset hvilke tiltak den enkelte regjering kan gjøre. Mulighetene for å føre en nasjonal sysselsettingspolitikk blir meget sterkt begrenset. Nå kan en si at Norge allerede har tilpasset seg langt på vei EFs høye arbeidsledighet. Men at det er ille, er neppe et godt argument for å binde seg til å fortsette.

Vedlegg 1.

nomien styrkes gjennom felles regler for hvordan markedene skal reguleres. EF bestemmer regler mot subsidier, skatter, konsesjoner osv. som EF mener vrir konkurransen mellom landene.

- EF skal bygge opp et "nasjonalt" banksystem som uavhengig av enkeltlandene legger opp penge- og kredittpolitikk. Dette omfatter faste kursen mellom landenes valutaer. På sikt felles valuta.

- EF skal godkjenne statsbudsjettene i hvert enkelt land for å kontrollere at underskudd / overskudd er slik EF kan akseptere.

Dette kan høres teknisk og fjern ut. En grei måte å forstå innholdet på er å sammenlikne forholdet mellom stat og kommune slik det er i Norge i dag. EFs forslag vil i hovedtrekk gjøre nasjonalstatene til EFs "kommuner" økonomisk sett.

Carl-Erik Schulz

Budsjettammer

Budsjettammer betyr også rammer for offentlige utgifter. Dette kjennes vi fra kommuner (og i Oslo bydelene), der rammebevilgninger fører til store velferdskrav ved innstramminger og til dels panikkartede tiltak. I praksis gir dette samordning av størrelsen på offentlig sektor mellom høyst ulike land. Dette vil sjølsagt også gjøre det vanskelig for ett land å arbeide for en jevnere inntektsfordeling enn andre.

Slike tiltak kan sikkert virke innenfor områder med ganske likt syn på samfunnsoppgavene, og med jevnt fordelt befolkning. Men de fratar enkeltland muligheten til å være forskjellig - en mulighet Norge til nå faktisk har brukt.

EFs økonomiske union består ferdig utbygd av fire deler:

- Grunnlaget er et felles inndre marked der varer, tjenester, kapital og mennesker fritt skal kunne flyttes innenfor EF.

- EFs sentrale makt over øko-

Vedlegg 2

Danmark omformes

fullstendig omlegging av hele skattesystemet, slik de fleste land i Vest-Europa, inkludert Norge, allerede har gjort eller er i ferd med å gjøre. I Danmark - eller «den skandinaviske modellen» - blir sosiale ytelser, trygde og pensjoner finansiert over statskassa. EF-modellen er at hver enkelt skal dekke dette ved forsikringer.

Dermed brenner det et blått lys for den danske Folkepensjonen, noe arbeidsminister Knud Erik Kirkegaard også må innrømme. EF-kommisjonen foreslår nemlig at sosiale ytelser skal utbetales i henhold til hvor mange timer hver enkelt er sysselsatt. EF-kommisjonens forslag har derfor vakt reaksjoner langt inn i den danske koalisjonsregjeringa og i Folketinget.

Det vil for eksempel sette hjemmeverrende husmødres rett til pensjon fra fylte 67 år i fare.

Direktiv

EF-kommisjonen har framsatt sitt forslag til direktiv i henhold til artikkel 100 A i Roma-traktaten. I henhold til artikkel 100 A kan ingen av EF-landene ha regler i motsetning til direktivet, med mindre landet kan påberope seg den såkalte miljøgarantien som skal ivareta særskille nasjonale hensyn. Miljøgarantien kan imidlertid

EF-kommisjonens forslag om å «harmonisere» skatter og avgifter vil tappe den danske statskassa og tvinge fram en omfattende endring av den sosialpolitiske modellen.

AV PETER M. JOHANSEN

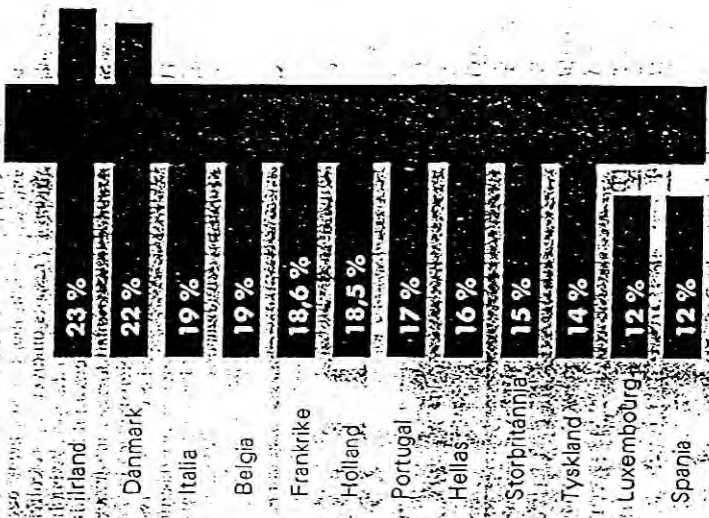
Et av de vanskeligste punktene for å få det indre markedet på plass, er harmonisering av skatter og avgifter. Det siste framlegget til EF-kommisjonen, Christiane Schriveren viser at EF-kommisjonen har flyttet en del grenser som følge av de store uenighetene mellom EF-landene. Det skyldes ikke bare store variasjoner i momssatsene, men også i momsstrukturen. EF-kommisjonen vil likevel festsatte grensene for moms mellom 14 og 20 prosent.

Ifølge de første satsene ville den danske statskassa blitt lenket for 40-50 milliarder kroner. Den danske momssatsen på 22 prosent må likevel skjæres ned. Et kutt på fire prosent gir 14 milliarder i tapte statsinntekter, og med frie energiavgifter kan ytterligere ti milliarder

personlige inntekter, pensjoner, bedrifter eller inntekter kan vise til at det dreier seg om såkalte konkurransevridende eller handelshindrende tiltak. EF-kommisjonen går dessuten inn for at framlegget skal fattes med kvalifisert detalj - hvor Danmark stiller med tre av 76 stemmer!

Trygdene

Harmoniseringsstiltakene innstremmer seg ikke til skatter og avgifter, men berører i neste omgang, eventuelt med en overgangsperiode, for de enkelte land, både arbeidsløshetsstrygden, arbeidsgiveravgiften og pensjoner - eller en

Her skal momsen

ligge - ifølge EF-kommisjonen

Kilde: Det tyske finansministerium. Grafisk oppstilling: NOTAT

EF vil kun akseptere momssatser på mellom 14 og 20 prosent. Det blir for dyrt for Danmark og Irland, som begge må sette momsen ned; mens Spania og Luxembourg skal sette den opp.

Miljømanifest mot EF

«Jo flere land som direkte innlemmes i EF-systemet, desto viktigere blir det at Norge holder seg utenfor.»

AV TORSTEIN TRANØY

Sitatet er hentet fra et miljømanifest mot EF som ble presentert i Oslo i går. Brasils miljøvernminister, Jose A. Lutzenberger, og lederen for Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling, Elin Enge, er de mest overraskende navnene på den lange lista over underskrivere. Ellers inneholder navnelista en rekke kjente personer fra norsk og utenlandsk miljøbevegelse.

Oppropet er et meget kraft oppgjør med EF.

— Vi opplever stadig at det in-

Lederen i Felleskampanjen for jordas miljø og utvikling Elin Enge er blant underskriverne. (Foto: Ola Sæther)

ternasjonale miljøarbeidet kommer i konflikt med bestrebelsene på å liberalisere verdenshandelen. Valget av side i denne konflikten er vår viktigste politiske oppgave i 90-åra, heter det.

Være for miljøet

Miljøaktivistene mener den økonomiske veksten via frie markedskrefter er hovedårsaken til den økologiske og sosiale krisa som verden opplever. De mener at EF er bygd opp for å få økonomisk vekst i Vest-Europa og for å bli en sterk enhet som kan konkurrere med USA og Japan. Miljøtiltakene blir derfor bare reparasjonstiltak, mener underskriverne.

— EF's overnasjonalitet gir derfor en utsettelse av virkelige løsninger og fører til at de globale skadene på livssamfunnet får enda større omfang. Denne overnasjonaliteteten er etablert

for å hindre at andre hensyn enn hensynet til den frie konkurranse skal påvirke samfunnsutviklingen.

Nei til EØS

Miljømanifestet sier ikke bare nei til EF, men også til en EØS-avtale som binder Norge tettere opp til det indre markedet og de fire frihetene. Norge må velge side og har enda større grunn til å stå utenfor dersom flere blir med.

— Verden trenger flest mulig land som er uten bindinger til de globale vekstkonkurrentene, kan jobbe for internasjonalt samarbeid om miljø- og samfunnsvern. Norge må spille en aktiv rolle sammen med andre land som motkrefter til systemer av typen EF, oppfordrer Brasils miljøvernminister og mange andre i miljømanifestet.

Vedlegg 3

MILJØ-NEI TIL EF

Vedtak på Naturvernforbundets landsmøte på Utøya, 9.6.91

Spørsmålet om norsk medlemskap i EF er et av våre viktigste veivalg i 90-åra. Norges Naturvernforbund ser det som sin oppgave å vurdere miljøsidene ved et norsk medlemskap i EF. Naturvernforbundet har ikke vurdert andre sider ved et norsk medlemskap som for eksempel sikkerhets- eller utdanningspolitikken.

Sammen med Japan og USA er EF representant for en vekstøkonomi som i sin nåværende form er en trussel mot livsgrunnlaget og livsmangfoldet på jorda. Det blir stadig klarere at den økonomiske veksten i de rike landene skaper flere grunnleggende problemer enn den løser.

Norges Naturvernforbund konstaterer at EFs indre marked med de fire markedsfriheter, fri bevegelse av varer, tjenester, kapital og arbeidskraft, lett kommer i konflikt med de prinsipper Naturvernforbundet står for.

Et EF bygd på det indre marked og økonomisk vekst, betyr fri flyt av miljøproblemer og økte miljøødeleggelser, dersom ikke sterke forholdsregler tas. Dette har en ekspertgruppe oppnevnt av EF beskrevet i den såkalte Task Force-rapporten.

Mangelen på demokrati i EF-systemet er i seg selv en trussel mot miljøet. Brundtlandkommisjonens konklusjon er at man trenger folkelig deltakelse for å oppnå det bærekraftige samfunnet. Muligheten til å påvirke og nærhet til beslutningstakerne er forutsetninger for et aktivt demokrati.

I motsetning til Norge har EF ingen

offentlighetslov. Alle sakspapirer er hemmelige inntil EF-kommisjonen vedtar noe annet. Det svekker demokratiet og vanskeliggjør arbeidet for frivillige organisasjoner.

Nasjonalstaten alene kan ikke løse miljøproblemene. Det er behov for et omfattende og internasjonalt miljø samarbeid. Et slikt samarbeid må ha miljøvern som hovedsak, stille minimumskrav til medlemslandene og oppmuntre til å gå foran i miljøpolitikken. De internasjonale miljøavtalene har vist konkrete resultater. Men vi mangler vilje blant verdens ledende nasjoner for et forpliktende overnasjonalt miljø samarbeid.

Et Norge utenfor EF er ingen garanti for at Norge går foran med miljøtiltak og omlegging av tradisjonell politikk, men vi er friere til å gjøre det.

Norge må oppfylle de avtalene vi har forpliktet oss til. Vi står i fare for å bryte flere miljøavtaler. Dermed må Norge gå foran som eksempel. Vi må alliere oss med flest mulig land og videreutvikle det internasjonale samarbeidet, spesielt med den 3. verden, ikke bare en region i den rike verden.

Vi har et globalt, såvel som nasjonalt ansvar for å velge en miljøvennlig utvikling, en utvikling som tar hensyn til tålegrensene i naturen. Slik EFs politikk er i dag, må Norges Naturvernforbund ut fra hensynet til natur og miljø si nei til norsk medlemskap i EF.

Hva innebærer de tre hovedalternativene for Norges forhold til EF?

	Revidert frihandels-avtale	EØS-avtale	EF-medlemskap
1. Rettsgrunnlag	Folkerettslig traktat uten overnasjonalitet. Bare lover vedtatt av Stortinget gjelder i Norge.	En folkerettslig avtale, men med innslag av overnasjonalitet. I praksis vil nok likevel EFs regelverk med stor tyngde trenge inn i norsk lovgivning.	Overnasjonalitet av EFs type: EFs lov overordnes Norges lov. EF-vedtak får øyeblikkelig og direkte virkning for norske firmaer og borgere.
2. Grenser	Grensekontrollen opprettholdes. Fortsatt kontroll over vår skatte- og avgiftspolitik - vi kan dermed finansiere de velferdsordninger vi ønsker å ha.	Grensekontroll opprettholdes. Vi kan opprettholde vår skatte- og avgiftspolitik, men andre deler av avtalen vil presse mot skatter og avgifter på EF-nivå	Grensekontrollen fjernes. Momssatser og såravgifter må på sikt bli som i EF. Svære tap av offentlige inntekter. Svekket rusgift-kontroll.
3. Kapitalbevegelse	Valuta-liberaliseringen er allerede gått for langt, men vi kan gjeninnføre kontroll med kapitalbevegelsene ut og inn av landet.	Valuta-liberaliseringen er allerede gått for langt. Vi binder oss for fremtida til frie kapitalbevegelser.	Fullstendig frihet til å flytte kapital inn og ut av landet.
4. Konsesjoner	Vi kan beholde konsesjonslover som sikrer norsk råderett over norske ressurser og bedrifter.	Vi må gi opp de bestemmelsene i konsesjonslovene som lar oss fortrekke norske interessenter.	Vi må gi opp de bestemmelsene i konsesjonslovene som lar oss fortrekke norske interessenter.
5. Varebevegelser	Vi får fritt til å stille strenge krav til varer som selges i Norge ut fra hensynet til helse, miljø, arbeidsmiljø og produkt sikkerhet. Cassis de Dijon-regelen binder oss ikke.	Ikke samme frihet som under en handelsavtale. En EØS-domstol kan avgjøre hva som er viktigst: fri vareflyt eller hensyn til helse, miljø, arbeidsmiljø og produktsikkerhet. Cassis de Dijon-regelen gjelder. Vil en "føre var"-regel bli innført og tatt hensyn til?	Vi kan bare stille strengere krav dersom det ikke fører til "handelsvridning". EF-kommisjonen og EF-domstolen avgjør hva som skal regnes som "handelsvridning". Cassis de Dijon-regelen gjelder.
6. Offentlige innkjøp	Vi kan fortsatt la offentlige innkjøp komme innenlands næringsliv til gode - og samtidig fortsette med å la utenlandske firmaer slippe til når vi mener det er best.	Alle større offentlige innkjøp og anlegg må ut på internasjonalt anbud. EF-firmaer skal stille likt med norske firmaer. Det forhandles fortsatt om dette også gjelder leveranser til offshore-virksomheten.	Alle større offentlige innkjøp og anlegg må ut på internasjonalt anbud der EF-firmaer stilles likt med norske.
7. Tjenester	Vi har mulighet for nasjonal styring av banker og forsikringsselskaper.	Vi mister muligheten for nasjonal styring med banker og forsikringsselskaper.	Vi mister muligheten for nasjonal styring med banker og forsikringsselskaper.
8. Arbeidskraftbevegelser	Ingen endring i forhold til i dag. Grensekontrollen opprettholdes.	Norge får antakeligvis en besyttelsesklauseul som kan brukes i krisesituasjoner. Når vil EF godkjenne bruken av klausulen? Vil importert arbeidskraft måtte bruke norske tariff- og arbeidsmiljøbestemmelser? Får vi et mer kjønnsdelt arbeidsmarked?	Felles arbeidsmarked. Nasjonal råderett bortfaller.
9. Økonomisk politikk	Vi beholder styringen over vår økonomiske politikk i samme grad som nå.	Mulighet til å styre økonomi, skatter og avgifter. Vil svipt i offentlige inntekter presse oss over til ikke-solidarisk velferdssystem?	EF bestemmer hovedlinjene i den økonomiske politikken. Mest mulig lik skattelegging. Økonomisk union om få år.
10. Fiskeri	Fortsatt råderett over fiskeressursene.	Fortsatt råderett over fiskeressursene. Vil vi få lettere EF-markedsadgang uten at Norge gir fra seg denne råderetten?	Felles råderett over fiskeressursene. EF bestemmer fiskeripolitikken.
11. Landbruk	Fortsatt norsk landbrukspolitik.	EØS skal ikke rokke ved hovedlinjene i vår nasjonale politikk. Problemer med enkelte produkter.	EF bestemmer landbrukspolitikken.
12. Distriktspolitikk	Vi kan fortsette vår distriktspolitikk med samme frihet i valg av virkemidler.	Hvilke støtteordninger kan beholdes? Vil støtte lede til anklager for EØS-domstolen? Hva med kraftpriser, energipolitikk og "hjørnesteins-bedrifter"?	EF bestemmer regionalpolitikken. Norge kan ikke regne med støtte fra strukturfondene på lenge.
11. Annet	Samarbeidsavtaler med EF innen en rekke områder som: utdanning, forskning, miljø osv.	Samarbeidsavtaler med EF innen en rekke områder som: utdanning, forskning, miljø osv.	Etter hvert vil EF-unionen fastlegge hovedlinjene i politikken på nesten alle områder.
12. Selvstyre	Norge er selvstendig. Vi kan bygge det solidariske velferdsamfunnet videre om vi vil satse på det.	Norge vil være et selvstendig land, men blir mer likt EF-samfunnet, alt etter hvordan avtalen blir.	Norge blir en landsdel i EF-unionen, med felles politikk på alle områder, også militært.

vedlegg 5

Vedlegg 6

2. VII Vega-samfunnet overleve om Norge blir medlem av EF? (saman drag av del 3 -7)

Rapporten "Vega og EF" inneheld ei beskriving av næringsliv og styringsordningar i dagens Vega-samfunn, og forsøker å plassere Vega som ein periferi i det norske samfunnet. Vega-samfunnet og Vega som periferi blir så sett i forhold til EF sitt regelverk på dei aktuelle områda: Jordbruk, fiske, regionalpolitisk støtte, overføringar/service innafor offentleg sektor, samt det lokale sjølstyret.

Det er fatta vedtak i EF om å følge opp "Enhetsakten" av 1986, med sikte på å etablere like ordningar på svært mange område i medlems-landa. Desse ordningane skal vere tufta på Romatraktaten sine mål om størst mogleg økonomisk vekst gjennom fjerning av konkurransevridingar og handelshindringar. Pr. i dag veit vi ikkje om handhevinga av ordningane vil møte uoverstigeleg motstand i enkelte EF-land, og vi veit ikkje kor sterke føringar den planlagde pengemessige, økonomiske og eventuelt politiske unionen vil legge på medlemslanda i EF-systemet. Det er imidlertid god grunn til å rekne med at vedtaka vil bli gjennomførte, om ikkje i det tempo ein pr. 1990 legg opp til i EF-kommisjonen.

EF sitt regelverk vil gi sterke utslag for Norge, om landet blir medlem. Det er ikkje realistisk å tru at Norge med fulle medlemsrettar skal kunne virke inn på det samla EF-systemet si utvikling. Med eit folketal på ca. 1 % av ei samla EF-befolkning, og med 3 av 79 stemmar i Ministerrådet seier det seg sjøl at Norge sin innverknad vil vere minimal.

I denne samanhengen er det og nødvendig å minne om at EF ikkje er eit ope, demokratisk system med same type konstitusjon eller institusjonar som det norske politiske systemet. Som beslutningssystem er EF ikkje ein forstørra versjon av det opne, parlamentariske demokratiet. EF som beslutningssystem bygd opp på eit relativt eintydig verdigrunnlag, med klare sperrer mot alternative grunnverdiar. Desse sperrane er dels av prosedyremessig karakter, ved t.d. at EF-parlamentet ikkje er eit lovgivande og overordna EF-organ. Dels er sperrane av juridisk karakter, knytta til dei verdiane som ligg til grunn for Romatraktaten. EF-domstolen er ein svært betydningsfull institusjon innafor EF-systemet, ettersom den kan slå ned på nasjonale tiltak og ordningar som ikkje er i Romatraktatens "ånd".

Det er ikkje grunn til å tru at eventuelle medlemskaps-forhandlingar skal kunne gi varige unntak frå EF-regelverket, unntak som vil vere i strid med prinsippa i Roma-traktaten. Det er såleis god grunn til å hevde at Norge som EF-medlem vil vere den parten som må bøye seg i situasjonar der det ikkje er samsvar mellom norske standpunkt og EF-standpunkt.

Er det så mogleg å seie noko om kva som kan bli utslaga av eit EF-medlemskap for Vega-samfunnet? Svaret er eit betinga "ja", men det er viktig ikkje berre å støtte seg på regelverket i EF, og anvende dette på dei områder som direkte berører Vega-samfunnet (jordbruk, fiske, distriktpolitikk). I tillegg må vi vurdere korleis makro-økonomiske virkningar for Norge vil kunne slå ut på Vega, altså er det tale om virkningar av indirekte karakter. Til sist må vi vurdere om tiltak og reglar i EF-regi verkeleg vil bli gjennomførte. Då må vi kaste blikket utover mot nasjonar og samfunn innafor EF som har felles kjennteikn med Vega og det samfunn Vega er ein del av i dag.

Næringsmessig er det realistisk å vente seg store problem for jordbruket ved eit EF-medlemskap. Sterk nedgang i årsverkinntektene vil føre til omfattande nedlegging og samanslåing av bruk. Ei tilpassing til EF sitt prisnivå og EF sine støtteordningar vil gjere det uråd å overleve som bonde på Vega, ut frå den bruksstorleiken ein har i dag (12-14 årskyr).

For fisket vil EF-medlemskap bety lettare tilgong til marknaden (bortfall av toll), noko som vil vere ein fordel for fiskeindustrien sine eksportbedrifter. Men ein stor del av fiskeressursane (felta utanfor 12-milsgrensa) vil Norge måtte dele med EF-flåten, og det vil bety trongare vilkår for fiskarane. Med den overkapasitet som pr. 1990 finst i EF-flåten sett i forhold til EF sine eigne fiskeressurar, vil vi anta at det vil bli eit betydeleg press for å få tilgang til ressursar i norsk sone. Det er grunn til å anta at presset på ressursane vil bli forsterka, og at ressursproblema og tilgangen på råstoff vil utgjere eit langt større problem - også for fiskeindustrien - enn tilgang til tollfrie marknader. Innafor EF synest det å vere uråd å få gehør for ei omstilling av fisket i retning av "kystfiske-modellen", ettersom dei delar av EF-flåten som vil ha "interesser" i norsk sone vil representere den same type kapital-intensive fangstteknologi som har skapt ressurskrisa ved nedfisking av yngre årsklassar i Barentshavet.

For oppdrettsnæringa vil EF-medlemskap bety lite så lenge det er tale om eksport av ferske produkt. Her er det i dag minimale tollsatsar (2 % toll på fersk laks). EF-medlemskap vil imidlertid vere ein fordel når det gjeld bearbeidde produkt frå oppdrettsnæringa, og det kan truleg bli skapt fleire arbeidsplassar i foredlingsindustrien, under føresetnad av at bedriftene kan levere til konkurransedyktig pris. For oppdrettsnæringa (og fiskeindustrien) vil ein imidlertid måtte rekne med utanlandske etableringar og oppkjøp som på lengre sikt kan føre til flytting/sentralisering av anlegg for å kome nærare marknaden.

For øvrig industri, reiseliv osv. vil vi anta at konkurransevilkåra på ein samla EF-marknad ikkje peikar i favør av lokalisering på Vega. Her kjem transporttid og kostnader inn, samt begrensa utsikter for stordrift. EF-systemet vil ikkje tillate den form for vedvarande støtte som næringslivet på Vega i dag nyt godt av: "Virkemidler som representerer varig og løpende støtte som geografisk differensiert arbeidsgiveravgift vil neppe bli godtatt" (Elnan 1989:12).

Offentleg sektor vil bli generelt redusert om Norge blir medlem av EF, som følge av at avgifts- og skattheharmoniseringa fører til store inntektstap for staten. Det er stor sannsynlighet for at denne reduksjonen vil gi negative utslag for folk i distrikts-Norge. For Vega vil dette i første rekkje resultere i mindre overføringar frå staten til kommunebudsjettet, og på sikt kanskje tap av status som eigen kommune.

Sosialt og kulturelt vil Vega-samfunnet bli prega av at Norge blir medlem i EF. Dette kan skje på to måtar: Anten i form av sterk utflytting, ved at ungdom og arbeidsføre drar til stader der ein kan vente seg aukande økonomisk aktivitet. Alternativt vil ei omfattande arbeidsløyse på nasjonalt nivå gje Vega-samfunnet ein fordel i form av å kunne tilby billege boligar og muligheter for sjølforsyning. For folk som er trygda eller langtidsledige vil det vere mogleg å oppnå ein betre levestandard på Vega enn ved å gå på trygd i Brønnøysund, Trondheim eller Oslo. Avfolking er såleis ingen nødvendig følge av EF-medlemskap. Men eit samfunn som har mista store delar av si produktive befolkning, og eventuelt har fått tilflytting av folk utan store ressursar, vil sosialt og kulturelt sett bli utarma.

Sentrum-periferi-systemet : Vega-samfunnet deltar i dag i eit sentrum-periferi-system som i høg grad er tufta på periferien sine premiss. Den norske versjonen av skandinavisk velferdspolitikkk legg stor vekt på geografisk utjamning. "Sentrum" er med på å betale prisen på dette, ved overføringar av til dels betydeleg omfang. Grunngivinga for eit slikt system er at livskraftige distrikt sikrar oppgåver for sentrum, at levedyktige utkantsamfunn motvirkar pressproblema i byane, og at landet sine samla ressursar kan bli utnytta på ein framtidsetta (økologisk fornuftig) måte. Begrepet "bosettingsmønsteret" - sentralt i norsk regional- og distriktpolitikk - må forsåast på bakgrunn av denne type argumentasjon.

Ved eit eventuelt norsk EF-medlemskap vil Vega stadig vere periferi, men då innafor eit sentrum-periferi-system der sentrum sine premiss ligg til grunn.

Anti-dumping

9. januar 1991 gikk startskuddet for Regjeringens "informasjonskampanje" om EØS-forhandlingene. Her uttalte handelsminister Eldrid Nordbø bl.a.:

"Det punkt hvor vår nåværende frihandelsavtale med EF har vist sin største svakhet, er at den ikke gir vår eksportindustri noe effektivt forsvar mot EFs bruk av antidumpingvåpenet. Vi har i løpet av de siste årene sett at viktige norske eksportprodukter som ferrosilicium, aluminium, siliciumkarbid - og senest laks - har møtt vanskeligheter. Dette rammer særlig arbeidsplasser i distriktene våre - der det ofte er få alternative sysselsettingsmuligheter".

Denne fremstillingen fortjener noen kritiske kommentarer.

For det første er det fullstendig misvisende å fremstille dumpinganklager mot norsk eksport som et stort problem for norsk næringsliv. Faktum er at eksporten av tradisjonelle varer (olje og gass unntatt) til EF-området har økt med ca. 10 prosent pr. år de seneste årene. Dette har skjedd innenfor den någjeldende frihandelsavtalen, og de ytterst få dumpinganklagene som har vært (tilsammen 10 siden 1980) har ikke påvirket utviklingen vesentlig. I noen tilfeller ble sakene løst ved avtaler om minstepriser, mens andre anklager bare "rant ut i sanden" (f.eks. anklagene om dumping av laks i 1990).

Hva er så bakgrunnen for de spredte anklagene om dumping mot enkelte produkter? Jo, de har sitt utgangspunkt i EFs konkurranseregelverk, som bl.a. slår fast at produkter ikke kan selges billigere enn produksjonskostnadene som følge av at produsenten har mottatt offentlige subsidier eller andre former for konkurransevridende støtte.

Men en EØS-avtale vil ikke uten videre fjerne disse problemene. Prisen for å slippe antidumpinganklager, er at man gjennom EØS-avtalen underordner seg de konkurransereglene som man tidligere ble beskyldt for å bryte.

Frihandelsavtalen har regler mot å selge varer til priser som ikke avspeiler de

Vedlegg 7

Hentet fra hefte fra

DE FACTO

reelle produksjonskostnadene. Overtredelser møtes med straffetoll eller utestengning fra EF-markedet.

EF har på sin side konkurranseregler som på samme vis hindrer bedriftene i å selge

varer til priser som ikke avspeiler de reelle produksjonskostnadene. Og også innen EF medfører overtredelser ulike former for straffetiltak.

Poenget er nok heller at de konkurransereglene vi må underlegge oss i EØS-sammenheng, omhandler langt mer enn forbudet mot subsidier, mv. Vi må underordne oss hele regelverket for det indre markedet, - et regelverk som først og fremst skal sikre at "de fire frihetene" blir realisert. Og hvilken pris må norsk næringsliv betale for det? Hvor mange arbeidsplasser trues av en uhemmet konkurranseøkonomi, hvor de multinasjonale selskapene får full frihet til å plassere produksjonen der hvor fortjenesten blir størst? Ulike beregninger viser at det indre markedet truer tusenvis av arbeidsplasser, og at arbeidsløsheten vil øke etter at det settes ut i livet i 1993.

Handelen med tjenester

Regjeringen legger stor vekt på at den någjeldende frihandelsavtalen ikke omfatter handelen med tjenester, - et område som får stadig større betydning for Norge.

Statsministeren formulerte seg slik på presseseminaret 9. jan. 1991:

"Vi får et avtaleverk som er oppdatert til 1990-årenes økonomiske virkelighet. Handel med tjenester, som ikke er omtalt i frihandelsavtalen, får sin rettmessige plass i EØS-avtalen. Dette er den fremste vekstfaktor i verdensøkonomien. Telekommunikasjoner, transport, bank, forsikring osv. vil stå sentralt, ikke bare som tjenestenæringer, men også som en del av videreutvikling av industrien og et fortsatt utbygging av samkvemmet mellom landene. Det er her de fleste arbeidsplassene skapes. Et felles regelverk vil stimulere og videreutvikle tjenestesek-

verden i Norge".

Harlem Brundtland slår fast at handel med tjenester ikke er omtalt i frihandels-avtalen. Men betyr det at Norge ikke handler med EF-landene på dette området i dag? Av utenriksregnskapet fremgår det at Norge eksporterte tjenester for tilsammen 72 milliarder kr. i 1990, mens eksporten av varer hadde en verdi på 190 milliarder. Tjenesteeksporten er i dag sammensatt av tre hovedkomponenter - skipsfartens bruttofrakter kom i 1990 opp i 42 mrd., utlendingers turistopphold i Norge brakte inn 10 mrd. kr. i valutainntekter, mens det under posten "andre tjenester" var eksport for 16 mrd. kr.

Verken skipsfarten eller turismen til Norge påvirkes av en EØS-avtale. Statsministeren snakker med andre ord om "andre poster" - telekommunikasjoner, transport, bank, forsikring, osv. I 1990 utgjorde disse næringene ca. 6 prosent av Norges samlede eksport. Store deler av denne eksporten er til EF, og den foregår innenfor dagens regelverk.

Igjen blir spørsmålet: Vil det indre markedets liberalisering bare gjøre det lettere for disse næringene? Er det norske banker og forsikringsselskaper som nå skal erobre det europeiske markedet? Hvor mange milliarder til skal staten i så tilfelle hjelpe bankene med, for å hindre at de går konkurs på hjemmebane? Innenfor transportsektoren frykter man virkningene av liberaliseringen. Hvilke norske transportselskaper kommer til å overleve når konkurransen over landegrensene slippes helt fri?

Det fremstilles systematisk som om EØS-avtalen vil gi oss nye muligheter, som vi ikke har i dag. Men hvem har inntrykk av at EF "gir" noe som helst? Hva er prisen vi betaler for å bli en del av det indre markedet? Det er først når en ser på avtalen som helhet, og veier fordelene opp mot ulempene, at en kan gjøre seg opp en mening om nytten av EØS-avtalen.

Samarbeid på nye områder

Til tider fokuseres det sterkt på at EØS-avtalen vil omfatte nye områder for samarbeid mellom Norge (EFTA) og EF, - som miljøvern, utdanning, forskning, kultur, sosiale spørsmål, osv.

Det er ingen tvil om at internasjonalt samarbeid på disse områdene etter hvert har blitt stadig viktigere. Men for det internasjonale samfunns vedkommende får en håpe at et slikt samarbeid i framtida ikke bare kan foregå innen rammene av en EØS-avtale.

Innenfor utdanning og forskning eksisterer det allerede et omfattende samarbeid mellom EFTA- og EF-landene, hvor også Norge deltar. Vi deltar i det europeiske forskningsprogrammet EUREKA, og norske studenter har adgang til europeiske universiteter og læresteder. I den grad standardisering og tilpasning av undervisningsopplegg og eksamenskrav er ønskelig sett fra norsk side, kan dette vedtas direkte av norske myndigheter.

For internasjonalt miljøvernssamarbeid vil det være direkte skadelig, dersom perspektiv og samarbeid avgrenses til EØS-området.

LOS krav til EØS - en vurdering

(fra Nei til EF)

Dette er en gjennomgang av LOS krav til en EØS-avtale. LOS femten krav ble vedtatt i Representantskapets møte i Trondheim 28.8.90:

Krav 1:

Samarbeid om en økonomisk politikk for full sysselsetting må bli en del av EØS-samarbeidet.

Status:

EØS gjelder tilpasning til EFs indre marked som er regulert av de fire friheter, fri flyt av kapital, tjenester, varer og arbeidskraft. Full sysselsetting er ikke satt som et mål for dette markedet. Det finnes heller ikke noen konkrete planer for å sikre full sysselsetting i forbindelse med EØS eller at en arbeidsledighet over en viss størrelse skal utløse mottiltak.

Kravet er ikke innfridd.

Krav 2:

EØS-samarbeidet må omfatte den sosiale dimensjon med et forpliktende handlingsprogram for å sikre samfunnsmedlemmenes grunnleggende rettigheter.

Status:

Det er uklart hva LO her mener med den sosiale dimensjon. I Euro-LOS terminologi omfatter den sosiale dimensjon minimumsrettigheter knyttet til lønns- og arbeidsforhold og hindring av sosial dumping. Det finnes ikke noe konkret forpliktende handlingsprogram i EØS for å sikre hverken en "sosial sokkel" av minimumsrettigheter eller garantier mot sosial dumping.

Kravet er ikke innfridd.

Krav 3:

Retten til konsernfaglig samarbeid og medbestemmelse må sikres i EØS-avtalen.

Status:

Regjeringen sa i sin redegjørelse 12.3. at de arbeidet for retten til konsernfaglig samarbeid i forbindelse med EØS. Det finnes ikke, så vidt vi vet noe konkret vedtak eller regel i EØS som sikrer denne retten. Når det gjelder medbestemmelse finnes det i EF forslag til direktiver som skisserer tre muligheter for medinnflytelse. Vår modell med en bedriftsforsamling der ansatte har 1/3 av de stemmeberettigede er ikke forenlig med EF-forslaget.

Kravet om rett til konsernfaglig samarbeid er ikke innfridd. Hvorvidt kravet om medbestemmelse er sikret er avhengig av om LO mener at EFs forslag til medinnflytelse er like godt som våre regler.

Krav 4:

Arbeidstakerne må sikres medbestemmelse i EØS-prosessen

Status:

I arbeidet med forhandlingene har LO vært med i de referansegrupper som regjeringen har oppnevnt i forbindelse med EØS-forhandlingene. I EØS er det planer om å sette opp et organ bestående av representanter fra ulike næringsorganisasjoner i EFTA (tilsvarende EFs ECOSOC). Dette skal kun være et høringsorgan, og har ingen formell medbestemmelsesrett.

Kravet er ikke innfridd.

Krav 5:

Norsk næringsliv må ha adgang til enhetsmarkedet. Det gjelder også for bearbejdede fiskeprodukter.

Status:

EØS gir næringslivet adgang til enhetsmarkedet. For norsk vareeksport er dette uavhengig av en EØS-avtale. EØS-avtalen har hittil ikke løst problemet med at norske bedrifter blir møtt med anti-dumping tiltak. Næringslivet gis større muligheter til å etablere seg i utlandet. Særlig gjelder det handel med tjenester. Tollfrihet for bearbejdede fiskeprodukter er foreløpig ikke løst i EØS-avtalen.

Kravet er ikke innfridd.

Krav 6:

Arbeidsmiljøreglene må tilnærmes oppover, de må ligge høyt og sanksjonsmuligheter må traktatfestes. Norske regler for helsefarlige stoffer og asbestforbudet må gjelde inntil tilsvarende regler er innført i hele EØS. Norge må fortsatt kunne iverksette strengere miljøregler enn det andre EØS-land har.

Status:

De reglene som angår arbeidsmiljø, og som bare er minimumsbestemmelser, kan hvert enkelt land ha høyere standarder enn minimumsbestemmelsene. Dette er i overensstemmelse med dagens regelverk i EF. Sanksjonsmulighet mot brudd på reglene finnes i og med EFTAs overvåkningsorgan og EØS-domstolen. Når det gjelder farlige stoffer, kjemikalier og pesticider skal det søkes løsninger før 1.1.93. Finner en ikke løsninger innen den dato skal nasjonal lovgivning fortsatt gjelde i en overgangsperiode.. Norge kan ikke ensidig fastsette strengere miljøregler på produkter det allerede er fastsatt standarder for i EØS. For stoffer som det ikke er laget felles regler for i EØS, kan

Norge fastsette strengere regler enn andre land. Norge kan derimot ikke hindre import av varer som er godkjent i andre EØS-land som ikke har like strenge krav. Vi kan hindre import ved å bruke den generelle beskyttelsesklausulen EØS-avtalen har, men bruk av klausulen kan dømmes ulovlig av EØS-domstolen. I tillegg kan de andre landene i EØS treffe mottiltak mot et land som benytter seg av beskyttelsesklausulen. Trussel om mottiltak vil i praksis bety at en vil være tilbakeholden med å benytte seg av beskyttelsesklausulen. Derfor vil den få liten praktisk betydning.

Kravet er ikke innfridd.

Krav 7:

EFTA-landene må sikres full deltakelse i EFs miljøsamarbeid. Samarbeidet må åpnes for østeuropeiske land.

Status:

EFTA-landene er sikret denne muligheten. Så vidt vi vet er det ikke tatt med en bestemmelse om at østeuropeiske land skal være med i dette samarbeidet, men vi antar at det ikke er noe problem. Deltakelse i dette samarbeidet er nok heller ikke avhengig av en EØS-avtale.

Kravet er innfridd.

Krav 8:

Forvaltningen av naturressursene forblir nasjonal, med samfunnsmessig styring for å virkeliggjøre viktige mål. Konesjonslovene må, i lys av EØS-forhandlingene bygges ut for å trygge samfunnsmessig styring av næringspolitikken, fremme samfunnsinteressene og sikre statlig innflytelse på og kontroll med eierstrukturen i næringslivet. Lovgivningen må gjøres til et hensiktsmessig virkemiddel og bedres for å sikre mot bedriftsoppkjøp fra utlandet som sikter på å overta teknologi uten videreføring av produksjon. Lovene må åpne for konsernfaglig virksomhet.

Status

De norske konsesjonslovene som regulerer både naturressurser og næringsvirksomhet består av to deler. Det ene er hvilke vilkår som må innfris for å få konsesjon, og det andre er at lovverket på enkelte områder krever at utlendinger, men ikke norske borgere eller bedrifter, trenger konsesjon. Formålet er å føre en viss kontroll med alt eierskap innenfor visse virksomheter, over en viss størrelse, og særlig overfor utenlandske interesser. EØS innebærer ikke noe hinder for å stille vilkår til konsesjon, men utelukker forskjellsbehandling mellom norske og utenlandske interesser. Konsesjonslovene må derfor forandres på dette punkt.

Regjeringen har ikke til dags dato kommet med konkrete forslag til hvordan konsesjonslovene skal endres på dette punkt og "vil ikke foreslå konkrete lovendringer før EØS-forhandlingene er avsluttet" (Regjeringens redegjørelse 16.5. s. 14). Tidligere har regjeringen skissert forslag til endringer i lovverket. Konsesjonsplikten utformes til en meldeplikt og departementet bestemmer i hvert enkelt tilfelle om et kjøp skal konsesjonsbehandles. Kriterier for meldeplikten kan være antall ansatte, omsetning, aktiva osv., og i de tilfeller hvor kjøp av aksjer overstiger 20%. Lovverket skal også, ifølge regjeringen, ta hensyn til om det kan dokumenteres om de ansatte har hatt anledning til å vurdere kjøpet og spørsmålet om medinnflytelse. I tillegg vurderer regjeringen et forslag om å utvide statens forkjøpsrett ved salg av kraftrettigheter.

Endring av regelverket medfører økt saksmengde, og en meldeplikt er neppe et så hensiktsmessig virkemiddel som det nåværende lovverket. Det er ikke noe i de forslag som hittil er fremmet som i lovs form sikrer samfunnsmessig styring, eller sikrer mot bedriftsoppkjøp med det formål å overta teknologi uten å videreføre produksjonen. I de skisser som til nå er presentert er det heller ikke noe som garanterer rett til

konsernfaglig virksomhet. De skisser til forslag regjeringen hittil har lagt fram kan ikke sies å tilfredstille de krav som LO har stilt, men det kan komme forslag til endringer som sikrer deler av dem.

Kravet er på det nåværende tidspunkt ikke innfridd.

Krav 9

Norske myndigheter må ha styring med virksomheten på den norske kontinentalsokkel. Samfunnsinteressene skal fortsatt ligge til grunn for utdeling av rettigheter. Olje- og gasssektorens avgjørende betydning for Norges økonomi setter Norge i en særstilling med hensyn til naturressursenes betydning for nasjonen. Offshoresektoren må derfor ikke bli gjenstand for tilpasning, men for forhandlinger som resulterer i ordninger som sikrer norske myndigheter styring over sektoren. Forhandlingene må ikke føre til enliberalisering av norsk offshorepolitikk med tap for norske arbeidsplasser. Åpenhet ved anbud for den norske sokkel forutsetter norske vilkår for lønn, avtaler og faglig organisasjonsrett og at den britiske sokkel åpnes tilsvarende.

Status

Norske myndigheter kan fortsatt bestemme hvem som skal tildeles utvinningsrettigheter på norsk sokkel, men det er tvilsomt om det blir adgang til å favorisere de norske selskapene Hydro og Saga slik det har vært gjort.

Norge har ikke krevd unntak fra EFs direktiv for offentlige innkjøp for unntatte sektorer. Det betyr at mellom 80 og 90 % av verdien av markedet for leting, utvinning, bygging og drift skal ut på anbud i hele EF. Dette markedet er verdt ca. 50 til 55 milliarder kroner pr. år.

Dette medfører at leveranser til markedet skal ut på anbud i hele EØS. Det kan medføre store tap både for norsk næringsliv og tap av arbeidsplasser. Kravet om norske vilkår for lønn, avtaler

og faglig organisasjonsrett ved åpning av markedet er ikke innfridd. (forklaring under punkt 10).

Direktivet om offentlige innkjøp inneholder en unntaksbestemmelse fra direktivet (artikkel 3). Den sier at unntak fra regelen kan påberopes ved at en deler ut konsesjoner på utvinninger på objektive kvalifikasjonskriterier. Artikkel 3 i direktivet kan medføre at britisk sokkel forblir like lukket overfor norske selskaper som før. Deler britene ut rettigheter på sokkelen etter "objektive kvalifikasjonskriterier" vil det favorisere britiske BP og britisk-nederlandske Shell. Da omfattes ikke leveransene av direktivet om offentlige innkjøp. Teknologibedriftenes Landsforening som organiserer arbeidsgiversiden uttalte etter at utkast til artikkel 3 ble kjent at unntaksbestemmelsen var skreddersydd for britene og lite egnet for Norge. De sa videre at det kunne medføre "en permanent urimelig ubalanse med åpen adgang for britiske leverandører til norsk sokkel og sterke stengsler for norske leverandører på britisk side" (brev til Næringsdepartementet 18.6.90, gjengitt i Delrapport II om "Offentlige innkjøp og EFs indre marked", side 141). Kravet om at britisk sokkel åpnes tilsvarende er ikke innfridd.

Norge har i EØS-forhandlingene krevd en beskyttelsesklauseul knyttet spesielt til det norske offshoremarkedet. Dette kravet er nå forlatt. Isteden har vi fått en generell beskyttelsesklauseul. Denne kan vi bruke, men bruken av den kan ankes inn for EØS-domstolen. I tillegg kan de andre landene i EØS treffe mottiltak mot et land som benytter seg av beskyttelsesklauseulen. Trussel om mottiltak vil i praksis bety at en vil være tilbakeholden med å benytte seg av beskyttelsesklauseulen. Derfor vil den få liten praktisk betydning. Klausulen er derfor ikke et godt nok redskap til å sikre norsk styring over virksomheten på norsk sokkel.

Kravet er ikke innfridd

Krav 10

Norske avtale- og lønnsforhold må gjelde for arbeid i Norge. Vertslandets regler må gjelde som minimum for arbeid i andre EØS-land.

Status

I følge en avgjørelse i EF-domstolen (Rush, Sak C-113/89) mellom en portugisisk bedrift og de franske innvandringsmyndigheter kan bedrifter bringe med seg utenlandske arbeidstakere på tariffene i disse arbeidstakernes hjemland ved oppdrag i andre EØS-land. Så vidt vi vet er det ikke krevet unntak fra denne dommen i EØS. Norge kan nasjonalt innføre lovverk som stiller krav til minstelønn og at utenlandsk arbeidskraft skal følge tariffbestemmelser for tilsvarende arbeid i Norge. I følge regjeringen forberedes et slikt lovverk (redegjørelse for Stortinget 12.3.90, s.18), men noen konkrete forslag er ikke lagt fram og det er tvilsomt om noen tilfredsstillende ordning kan oppnås på denne måten. Det er heller ingen bestemmelse i EØS som sikrer at vertslandets forpliktelser skal gjelde som minimum når det gjelder kortvarige arbeidsoppdrag i andre EØS-land.

Kravet er ikke innfridd

Krav 11

Ved fri bevegelse for personer må nasjonale myndigheter ha adgang til tiltak mot store forstyrrelser på arbeidsmarkedet. Myndighetene må sørge for at uhemmet innføring av anbudsprinsippet og privatisering ikke gjør faste arbeidsplasser utrygge. Fagbevegelsen må ha rett til å inngå kontrollavtaler for å sikre norske avtale-, lønns- og miljøforhold.

Status

Norge kan bruke den generelle beskyttelsesklauseulen for å hindre fri flyt av personer, men denne avgjørelsen

LOs krav til EØS - en vurdering

kan overprøves av EØS-domstolen. Norske myndigheter kan derfor nektes å legge begrensninger på arbeidsinnvandringen. Kontrollavtaler er ikke en farbar vei kan sikre norske avtale-, lønns- og miljøforhold i følge Nei til EFs utredning (EØS-avtalens virkninger for Norge, mai 1991, s.59).

Kravet er ikke innfridd

Krav 12:

Ved fri bevegelse av kapital må grunnlaget for innsyn bedres og tiltak treffes for å unngå skatteunndragelser.

Status

I dag har Norge fri flyt av kapital, men vi står fritt til å begrense denne frie flyten hvis vi vil. En EØS-avtale vil frata oss denne muligheten. Det er uklart hva LO mener med bedret innsyn, men det er så vidt vi vet ingen regler i EØS som spesifiserer innsyn med denne kapitalflyten. EØS inneholder heller ikke bestemmelser om tiltak for å unngå skatteunndragelser.

Kravet er ikke innfridd

Krav 13

Maksimal deltakelse i EFs programmer for forskning, teknologi og utdanning må sikres.

Status

EØS medfører at vi bli medlem i EFs programmer for forskning og utdanning.

Kravet er innfridd

Krav 14

Forbrukerinteresser må trygges gjennom samarbeidet i EØS.

Status

Det er foreløpig uklart i hvilken grad forbrukerinteresser trygges i EØS. Det er derfor uvisst om kravet er innfridd eller ikke.

Krav 15

EØS-samarbeidet må ikke svekke muligheten til offentlige løsninger av fellesoppgavene i samfunnet, men må fortsatt trygge velferd gjennom en styrket offentlig sektor.

Status

Skatte- og avgiftsharmonisering har aldri vært en del av EØS-avtalen. EØS vil dermed ikke få direkte effekt på finansieringen av velferdsstaten. Derimot vil EØS få en del indirekte konsekvenser for finansiering og organisering av velferdsstaten. Prinsippet om fri flyt av kapital innebærer at vi ikke kan skattlegge kapital høyere enn andre land fordi kapitalen da kan flyttes ut av landet. Det er heller ikke krevd unntak for Vinmonopolet og Medisinaldepotet, to monopoler som er viktige helsepolitiske instrumenter.

Kravet er innfridd hvis LO kun har stilt krav om at skatte- og avgiftsharmonisering ikke skal være en del av EØS.

Kravet er ikke innfridd hvis LO mener at EØS heller ikke indirekte skal undergrave finansiering og organisering av velferdsstaten.

